

IV

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK
ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2018

(2019/C 426/01)

SPIS TREŚCI

	<i>Strona</i>
Wykaz akronimów	3
ROZDZIAŁ 1: WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA UE W KONTEKŚCIE KONTROLI TRYBUNAŁU	4
WSTĘP	4
WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA UE	4
Partnerstwa publiczno-prywatne użytecznym narzędziem prowadzenia badań naukowych i wspierania innowacji w Europie	4
WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA DZIAŁAJĄCE W OPARCIU O PROGRAMY RAMOWE W ZAKRESIE BADAŃ NAUKOWYCH	5
Funkcjonowanie wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020”	6
Jedno wspólne przedsięwzięcie działa w ramach Euratomu	7
Wspólne przedsięwzięcia mają swoje siedziby na terenie Unii Europejskiej	8
Wspólne przedsięwzięcia działają w oparciu o dwustronny lub trójstronny model zarządzania	9
Działalność badawcza wspólnych przedsięwzięć jest finansowana zarówno przez UE, jak i przez partnerów branżowych i badawczych	11
Komisja przeprowadza oceny śródkresowe i końcowe	12
Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium są podobne w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć ...	12
KONTROLA PRZEPROWADZONA PRZEZ TRYBUNAŁ	13
Mandat Trybunału obejmuje kontrolę rocznych sprawozdań finansowych i transakcji wspólnych przedsięwzięć	13
W ramach kontroli Trybunał wskazuje i uwzględnia zidentyfikowane przez siebie kluczowe czynniki ryzyka	13
ROZDZIAŁ 2: PRZEGLĄD WYNIKÓW KONTROLI	15
WSTĘP	15
WYNIKI DOROCZNEJ KONTROLI WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ZA ROK BUDŻETOWY 2018 SĄ OGÓLNIEM POZYTYWNE ..	15
Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	15
Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	16

Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	16
W swoich uwagach Trybunał wskazał obszary, w których możliwe jest wprowadzenie usprawnień	16
Wspólne przedsięwzięcia podejmują działania następcze w odpowiedzi na ustalenia kontroli z poprzednich lat	22
WYNIKI KONTROLI PRZEDSTAWIONE W INNYCH NIEDAWNYCH PUBLIKACJACH TRYBUNAŁU DOTYCZĄCYCH WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	23
ROZDZIAŁ 3: POŚWIADCZENIA WIARYGODNOŚCI WYDANE W ODNIESIENIU DO WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ UE	24
3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności	24
WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZUJĄCE PROGRAMY RAMOWE UE	26
3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji (SESAR)	26
3.3. Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo”/Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” („Czyste Niebo”)	32
3.4. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych/ Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI)	37
3.5. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych/Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 (FCH)	42
3.6. Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (ECSEL)	47
3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI)	52
3.8. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R)	57
WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA DZIAŁAJĄCE W RAMACH EURATOMU	62
3.9. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)	62

Wykaz akronimów

W wykazie akronimów uwzględniono wspólne przedsięwzięcia i inne organy UE, których dotyczy niniejsze sprawozdanie.

Akronim	Pełna nazwa
7PR	Siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego (na lata 2007–2013)
ARTEMIS	Wspólne Przedsięwzięcie ARTEMIS
BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
„Czyste Niebo”	Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo”/Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”
DG RTD	Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji
EASA	Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego
ECSEL	Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy”
EIT	Europejski Instytut Innowacji i Technologii
ENIAC	Wspólne Przedsięwzięcie ENIAC
EURATOM	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali
F4E	Wspólne Przedsięwzięcie „Fusion for Energy”
FCH	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych/Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2
„Horyzont 2020”	Program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji na lata 2014–2020
IFAC	Międzynarodowa Federacja Księgowych
IMI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych/Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych
INTOSAI	Międzynarodowa Organizacja Najwyższych Organów Kontroli
ISA/MSRF	Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej ustanowione przez Międzynarodową Federację Księgowych
ISSAI	Międzynarodowe Standardy Międzynarodowej Organizacji Najwyższych Organów Kontroli (INTOSAI)
ITER	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
PMO	Urząd Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych
S2R	Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (europejska inicjatywa w dziedzinie kolei)
SESAR	Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji
TEN-T	Program na rzecz transeuropejskiej sieci transportowej
WRF	Wieloletnie ramy finansowe

ROZDZIAŁ 1

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA UE W KONTEKŚCIE KONTROLI TRYBUNAŁU

WSTĘP

1.1. Europejski Trybunał Obrachunkowy został ustanowiony na mocy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej jako zewnętrzny kontroler finansów UE. Działając w tym charakterze, pełni on funkcję niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli Unii i przyczynia się do poprawy zarządzania finansami UE. Więcej informacji na temat pracy Trybunału można znaleźć w jego sprawozdaniach z działalności, rocznych sprawozdaniach z wykonania budżetu UE, sprawozdaniach specjalnych, przeglądach horyzontalnych oraz opiniach w sprawie nowych lub zmienionych przepisów unijnych bądź w sprawie innych decyzji mających wpływ na zarządzanie finansami.

1.2. W ramach swoich uprawnień Trybunał przeprowadza coroczne badanie sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć badawczych UE i transakcji leżących u ich podstaw.

1.3. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono wyniki przeprowadzonej przez Trybunał kontroli wspólnych przedsięwzięć UE (zwanych dalej zbiorczo „wspólnymi przedsięwzięciami”) za rok budżetowy 2018. Sprawozdanie ma następującą strukturę:

- w rozdziale 1 omówiono wspólne przedsięwzięcia i charakter przeprowadzonej kontroli,
- w rozdziale 2 przedstawiono ogólne wyniki kontroli,
- w rozdziale 3 zamieszczono poświadczenie wiarygodności dla każdego z ośmiu wspólnych przedsięwzięć wraz z opiniami i uwagami Trybunału odnoszącymi się, po pierwsze, do wiarygodności sprawozdań finansowych oraz, po drugie, do legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw.

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA UE

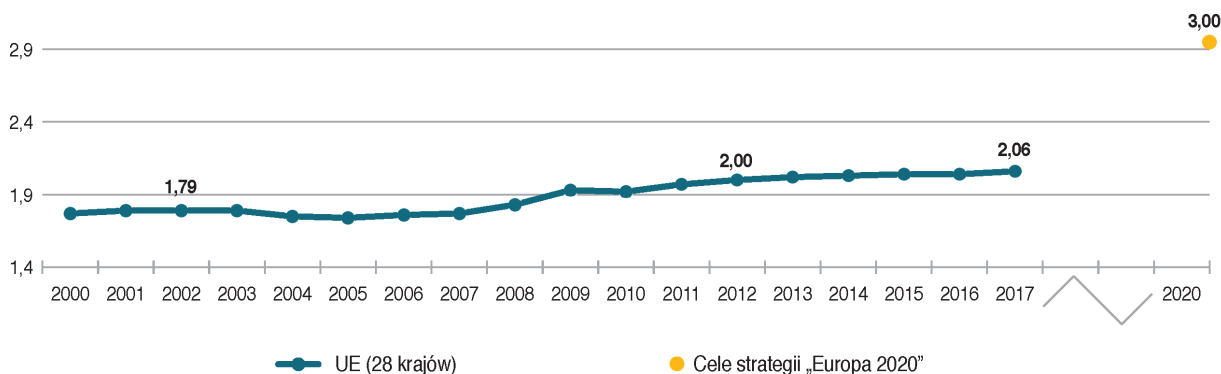
Partnerstwa publiczno-prywatne użytecznym narzędziem prowadzenia badań naukowych i wspierania innowacji w Europie

1.4. Jednym z głównych celów UE jest dążenie do podniesienia poziomu inwestycji na rzecz badań naukowych, tak aby pobudzić konkurencyjność Unii. Do pięciu najważniejszych celów strategii „Europa 2020”, przyjętej w 2010 r., należy przeznaczenie 3% unijnego produktu krajowego brutto (PKB) na działalność badawczo-rozwojową (zob. rys. 1.1).

Rys. 1.1

Wydatki krajowe brutto na badania naukowe i rozwój w UE-28 w latach 2000–2017

(jako odsetek PKB)

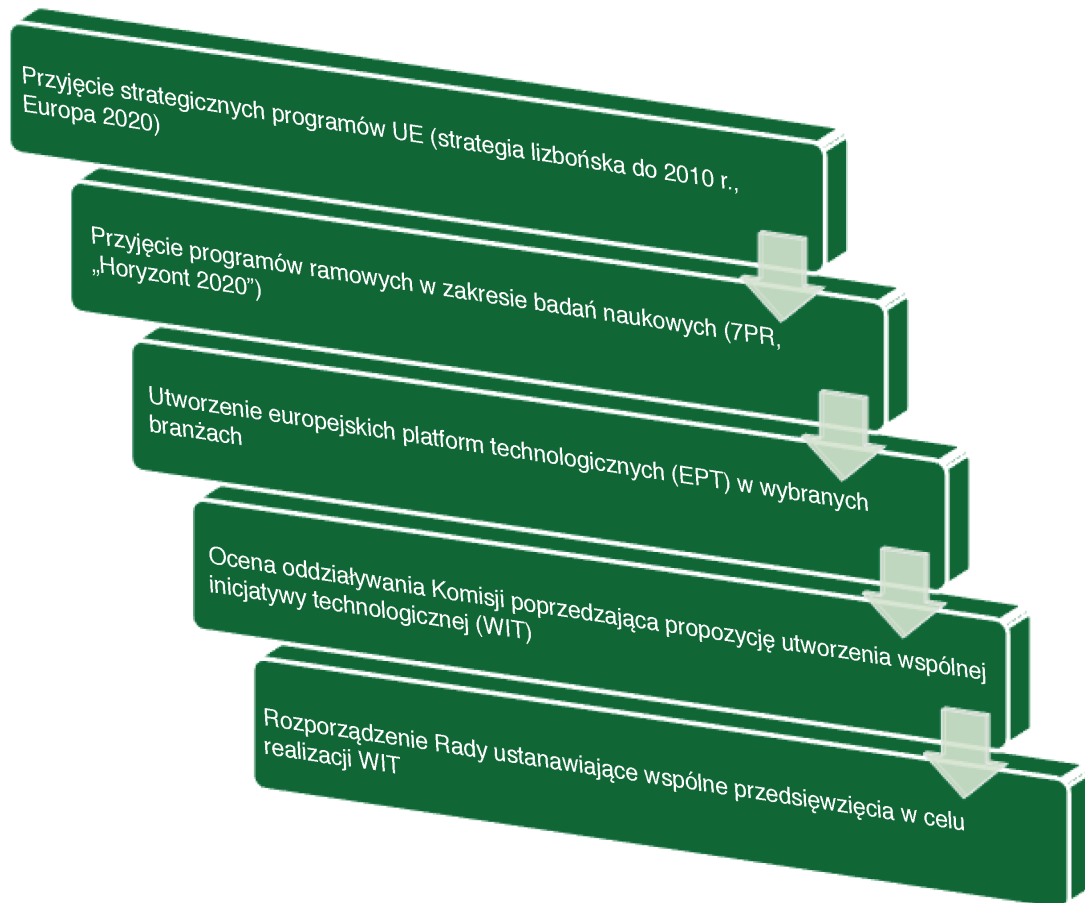
Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych Eurostatu, czerwiec 2019 r.

1.5. Choć postępy na drodze do osiągnięcia celu 3% PKB są powolne, Komisja Europejska kładzie duży nacisk na to, by unijna wiedza naukowa przekładała się na towary i usługi przeznaczone do obrotu rynkowego. Istotnym aspektem w tym kontekście było nawiązanie współpracy z sektorem prywatnym i państwami członkowskimi w celu uzyskania rezultatów, które byłyby trudno osiągalne dla państwa lub przedsiębiorstwa działającego w pojedynkę.

1.6. W czerwcu 2005 r. Komisja przedstawiła sprawozdanie pt. „Fostering public-private R&D partnerships to boost Europe's industrial Competitiveness” [Wspieranie partnerstw publiczno-prywatnych w dziedzinie badań i rozwoju w celu pobudzenia konkurencyjności przemysłowej w Europie], w którym wezwała do tworzenia wspólnych inicjatyw technologicznych (WIT) stanowiących specjalne ramy programowe umożliwiające realizację strategicznych programów badawczych w konkretnych branżach z wykorzystaniem formy prawnej wspólnego przedsięwzięcia (zob. rys. 1.2).

Rys. 1.2

Od strategicznych programów UE po wspólne przedsięwzięcia

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA DZIAŁAJĄCE W OPARCIU O PROGRAMY RAMOWE W ZAKRESIE BADAŃ NAUKOWYCH

1.7. Wspólne przedsięwzięcia to partnerstwa między Komisją a przedstawicielami danej branży i – w niektórych przypadkach – podmiotami badawczymi, których celem jest doprowadzenie do tego, by wyniki projektów realizowanych w strategicznych obszarach badań i innowacji częściej trafiały na rynek, a także zapewnienie ściślejszego powiązania między badaniami naukowymi a rozwojem społecznym. Zostały one ustanowione na podstawie przepisów art. 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia „Fusion for Energy”) na podstawie art. 45–51 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

1.8. Wspólne przedsięwzięcia mają postać partnerstwa publiczno-prywatnego posiadającego osobowość prawną. Ich członkiem z sektora publicznego jest zazwyczaj Unia Europejska (reprezentowana przez Komisję), członkami z sektora prywatnego są natomiast przedstawiciele branży i – w niektórych przypadkach – podmioty badawcze. Status członka mogą posiadać także inni partnerzy (państwa uczestniczące, organizacje międzynarodowe). Wspólne przedsięwzięcia przyjmują własny program badań naukowych i przyznają finansowanie, głównie poprzez otwarte zaproszenia do składania wniosków. Wyjątek pod tym względem stanowi Wspólne Przedsięwzięcie F4E odpowiadające za wnoszenie wkładu UE na rzecz ITER, największego na świecie partnerstwa naukowego, którego celem jest wykazanie, że synteza jądrowa stanowi rentowne i zrównoważone źródło energii.

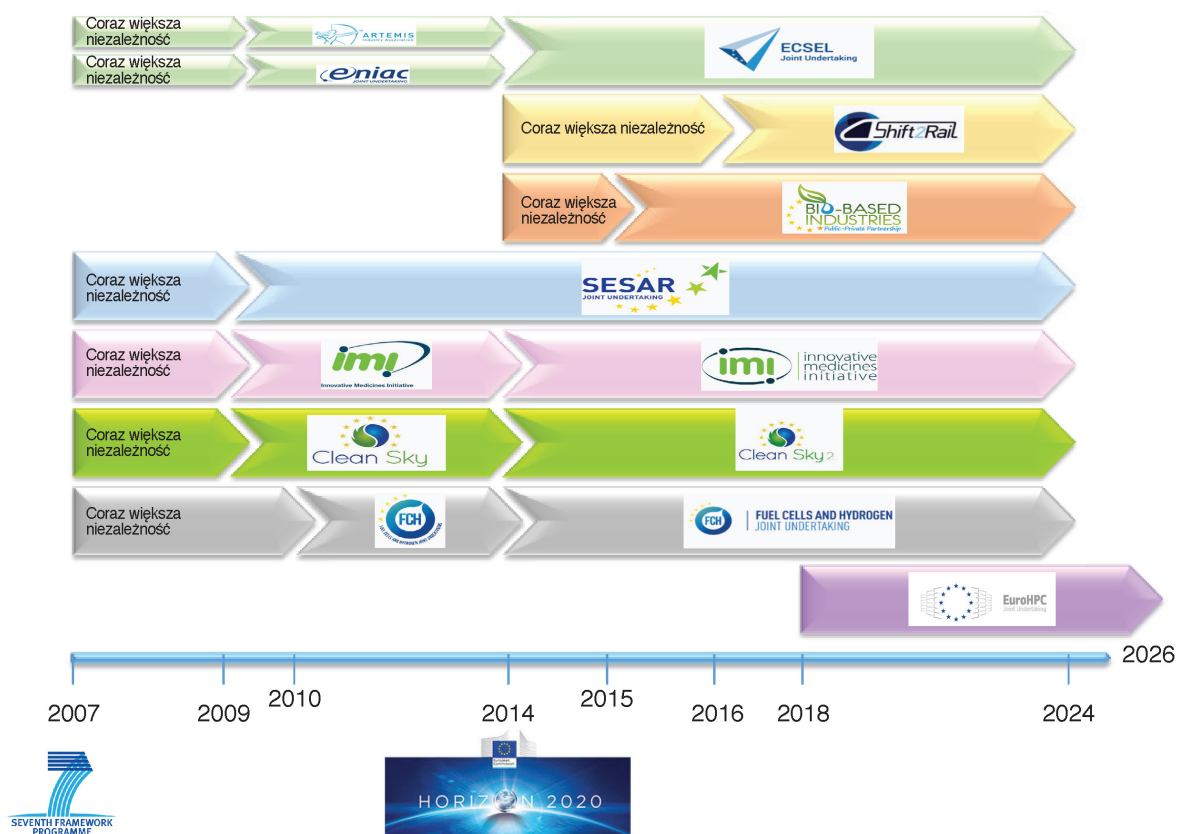
1.9. Wiele wspólnych przedsięwzięć jest powszechnie rozpoznawalnych i mają one duży wpływ na obszary o istotnym znaczeniu w codziennym życiu obywateli UE, np. sektor transportu, energii, ochronę zdrowia, biogospodarkę i gospodarkę cyfrową. W niniejszym sprawozdaniu Trybunał odnosi się do poszczególnych wspólnych przedsięwzięć, używając akronimów, których wykaz przedstawiono na początku dokumentu.

1.10. W ramach 7PR i na wniosek Komisji Rada przyjęła rozporządzenia, na mocy których ustanowiono pierwszych sześć wspólnych przedsięwzięć (nazywanych początkowo wspólnymi przedsiębiorstwami): Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji (SESAR), Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo”, Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI), Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH), Wspólne Przedsiębiorstwo ENIAC ustanowione w dziedzinie nanoelektroniki i Wspólne Przedsiębiorstwo ARTEMIS ustanowione w dziedzinie systemów wbudowanych.

1.11. Okres funkcjonowania wszystkich wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach 7PR wydłużono w 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020” dodatkowo o 10 lat, tj. do 2024 r. (przy tej okazji przemianowano je także ze wspólnych przedsiębiorstw na wspólne przedsięwzięcia). Całkowity wkład finansowy UE na rzecz wspólnych przedsięwzięć podwoił się. Utworzono ponadto dwa nowe wspólne przedsięwzięcia – Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) i Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R) – natomiast Wspólne Przedsiębiorstwo ARTEMIS i Wspólne Przedsiębiorstwo ENIAC połączono, tworząc jedno wspólne przedsięwzięcie, tj. Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL) (zob. rys. 1.3).

Rys. 1.3

Wspólne przedsięwzięcia UE – ewolucja w czasie

Źródło: Komisja Europejska na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia; dane zmodyfikowane przez Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Funkcjonowanie wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020”

1.12. Wymienione powyżej wspólne przedsięwzięcia odpowiadają za realizację elementów programu „Horyzont 2020” w dziedzinach: transportu („Czyste Niebo 2”, Shift2Rail i SESAR), transportu i energii (FCH 2), ochrony zdrowia (IMI 2), bioprzemysłu (BBI) oraz podzespołów i układów elektronicznych (ECSEL). Główne cele wspólnych przedsięwzięć wraz z odnośnymi poświadczeniami wiarygodności przedstawiono w rozdziale 3.

1.13. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo” opracowywane są bardziej ekologiczne statki powietrzne nowych generacji. Jak dotąd do jego głównych osiągnięć należą: demonstrator silnika z otwartym wirnikiem, skrzydła laminarne, innowacyjne łopaty wirnika i silnik wysokoprężny dla helikopterów o mniejszej masie, innowacyjne czujniki wykrywające oblodzenie oraz zaawansowane systemy elektroniki lotniczej.

1.14. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia IMI jest przyspieszenie rozwoju innowacyjnych leków, w szczególności w obszarach, w których medyczne lub społeczne zapotrzebowanie na leki pozostaje niezaspokojone. Jak dotąd do jego głównych osiągnięć należą: ogólnoeuropejska sieć obejmująca setki szpitali i laboratoriów, w których prowadzone są prace nad rozwojem antybiotyków, badania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa leków, nowe podejście do badań klinicznych leków stosowanych w leczeniu demencji oraz pogłębienie wiedzy na temat przyczyn takich chorób jak cukrzyca, reumatoidalne zapalenie stawów oraz astma ciężka.

1.15. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail (S2R) prowadzone są prace na rzecz innowacji w sektorze kolejowym mające przyczynić się do utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego. Do jego głównych celów należą: obniżenie o połowę kosztów cyklu życia w transporcie kolejowym, podwojenie zdolności przepustowej kolei oraz poprawa jej niezawodności i punktualności o 50%.

1.16. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji (SESAR) prowadzone są prace nad zarządzaniem ruchem lotniczym nowej generacji. Jak dotąd do jego głównych osiągnięć należą: pierwszy na świecie lot opisany w czterech wymiarach (trzy wymiary przestrzeni i czas), zdalne wieże kontrolne, swobodne planowanie tras pozwalające na zmniejszenie liczby lotów i redukcję emisji ze spalania paliwa, a także płynna wymiana informacji między wszystkimi nadawcami i odbiorcami w ramach zarządzania ruchem lotniczym.

1.17. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia FCH opracowywane są ekologiczne rozwiązania w zakresie transportu, energii i jej magazynowania. Jak dotąd do jego głównych osiągnięć należą: udostępnienie do eksploatacji autobusów napędzanych energią z ogniw paliwowych do celów ekologicznego transportu publicznego, utworzenie unijnego łańcucha wartości w odniesieniu do baterii ogniw paliwowych o większej wydajności i niższych kosztach produkcji, opracowanie technologii bezemisyjnej produkcji wodoru z wykorzystaniem elektrolizy, opracowanie i wprowadzenie na rynek mikrokogeneratorów (MCHP) wytwarzających energię cieplną i elektryczną w gospodarstwach domowych, a także poprawa właściwości użytkowych i wytrzymałości materiałów oraz obniżone koszty komponentów i układów. Wspólne Przedsięwzięcie FCH uruchomiło także inicjatywę na rzecz regionów, w której udział bierze ponad 90 regionów i miast oraz 55 partnerów branżowych. Jej celem jest wspieranie synergii i działań na rzecz inteligentnej specjalizacji podejmowanych w Europie.

1.18. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu (BBI) realizowany jest program działań w zakresie badań naukowych i innowacji w Europie, którego celem jest ocena dostępności odnawialnych zasobów biologicznych, jakie mogłyby być wykorzystane do produkcji biomateriałów, a także – w oparciu o wyniki tej oceny – przyczynianie się do tworzenia trwałych łańcuchów wartości w bioprzemysle. Jak dotąd do jego największych osiągnięć należy opracowanie szeregu innowacyjnych produktów pochodzenia biologicznego z myślą o nowo powstającej społeczności funkcjonującej w oparciu o bioprzemysł.

1.19. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (ECSEL) finansowane są projekty z zakresu badań naukowych, rozwoju i innowacji w dziedzinie projektowania układów elektronicznych i rozwijania zdolności produkcyjnych. Jak dotąd do jego głównych osiągnięć należy projekt CESAR (oszczędne metody i procesy w zakresie wbudowanych systemów bezpieczeństwa), który wywarł znaczący wpływ na europejski sektor systemów wbudowanych, a także projekt E3Car, w ramach którego dzięki wykorzystaniu zaawansowanych komponentów półprzewodnikowych sproszano głównym wyzwaniom w produkcji samochodów elektrycznych.

1.20. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC) jest najkrócej działającym wspólnym przedsięwzięciem, ustanowionym przez Radę w listopadzie 2018 r. Celem tej wspólnej inicjatywy UE i państw europejskich jest stworzenie w Europie światowej klasy ekosystemu do obliczeń superkomputerowych. EuroHPC zakończy działalność operacyjną z końcem 2026 r. W 2020 r. Trybunał po raz pierwszy obejmie kontrolą sprawozdanie finansowe tego wspólnego przedsięwzięcia.

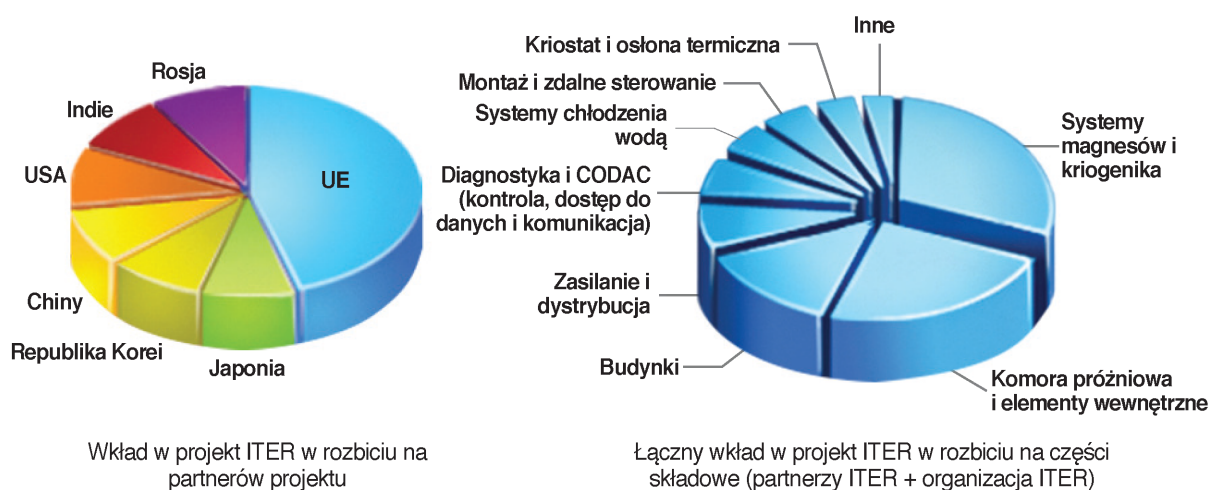
Jedno wspólne przedsięwzięcie działa w ramach Euratomu

1.21. Projekt ITER (pierwotnie: międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy) zapoczątkowano oficjalnie w 1988 r., po czym przez wiele lat trwały prace koncepcyjne i projektowe. 21 listopada 2006 r. uczestnicy projektu podjęli formalną decyzję o budowie i uruchomieniu eksperymentalnej instalacji mającej wykazać, że wykorzystanie w przyszłości syntezy jądrowej jako zrównoważonego źródła energii jest możliwe do zrealizowania z naukowego punktu widzenia. Porozumienie w sprawie ITER weszło w życie 24 października 2007 r. i z prawnego punktu widzenia tego samego dnia powstała organizacja ITER. Jej siedziba mieści się w Saint-Paul-lès-Durance (we Francji), natomiast budowa głównych instalacji do syntezy jądrowej jest planowana w Cadarache (we Francji).

1.22. W projekt zaangażowanych jest siedmiu międzynarodowych partnerów: UE – reprezentowana przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom), Stany Zjednoczone, Rosja, Japonia, Chiny, Korea Południowa i Indie. UE odgrywa wiodącą rolę w projekcie i wzięła na siebie 45% kosztów budowy, z czego 80% pochodzi z budżetu UE, a pozostałe 20% pokrywa Francja jako państwo będące gospodarzem projektu ITER. Udział finansowy każdego z pozostałych członków projektu wynosi około 9%. Powyższy podział ulegnie zmianie w fazie operacyjnej, w której wkład UE na pokrycie kosztów będzie wynosił 34% (zob. rys. 1.4).

Rys. 1.4

Wkłady członków projektu ITER

Źródło: F4E.

1.23. Do budowy instalacji ITER potrzebne jest ponad 10 mln komponentów, które powstają w zakładach produkcyjnych na całym świecie. Około 75% środków w ramach inwestycji przeznaczają się na tworzenie nowej wiedzy oraz opracowywanie zaawansowanych materiałów i technologii. Dla europejskiego przemysłu technologii wysoko zaawansowanych oraz małych i średnich przedsiębiorstw stanowi to cenną okazję do wprowadzania innowacji i tworzenia „produktów ubocznych”, które można wykorzystać w dziedzinach innych niż synteza jądrowa (takich jak szeroko rozumiany sektor energetyczny, transport lotniczy i narzędzia zaawansowane technologicznie, np. skanery wykorzystujące NMR – jądrowy rezonans magnetyczny).

1.24. Za unijny wkład w realizację projektu odpowiada Wspólne Przedsięwzięcie „Fusion for Energy” (F4E). Do jego głównych celów należy wnoszenie wkładu Euratomu na rzecz ITER oraz prowadzenie wspólnie z Japonią działań w ramach szerszego podejścia w celu szybkiego uzyskania energii termojądrowej. Zadaniem tego wspólnego przedsięwzięcia jest także przygotowanie i koordynacja programu działań mających na celu przygotowanie do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej wraz z instalacjami towarzyszącymi, w tym międzynarodowej instalacji napromieniowywania materiałów przeznaczonych do syntezy jądrowej (International Fusion Materials Irradiation Facility– IFMIF).

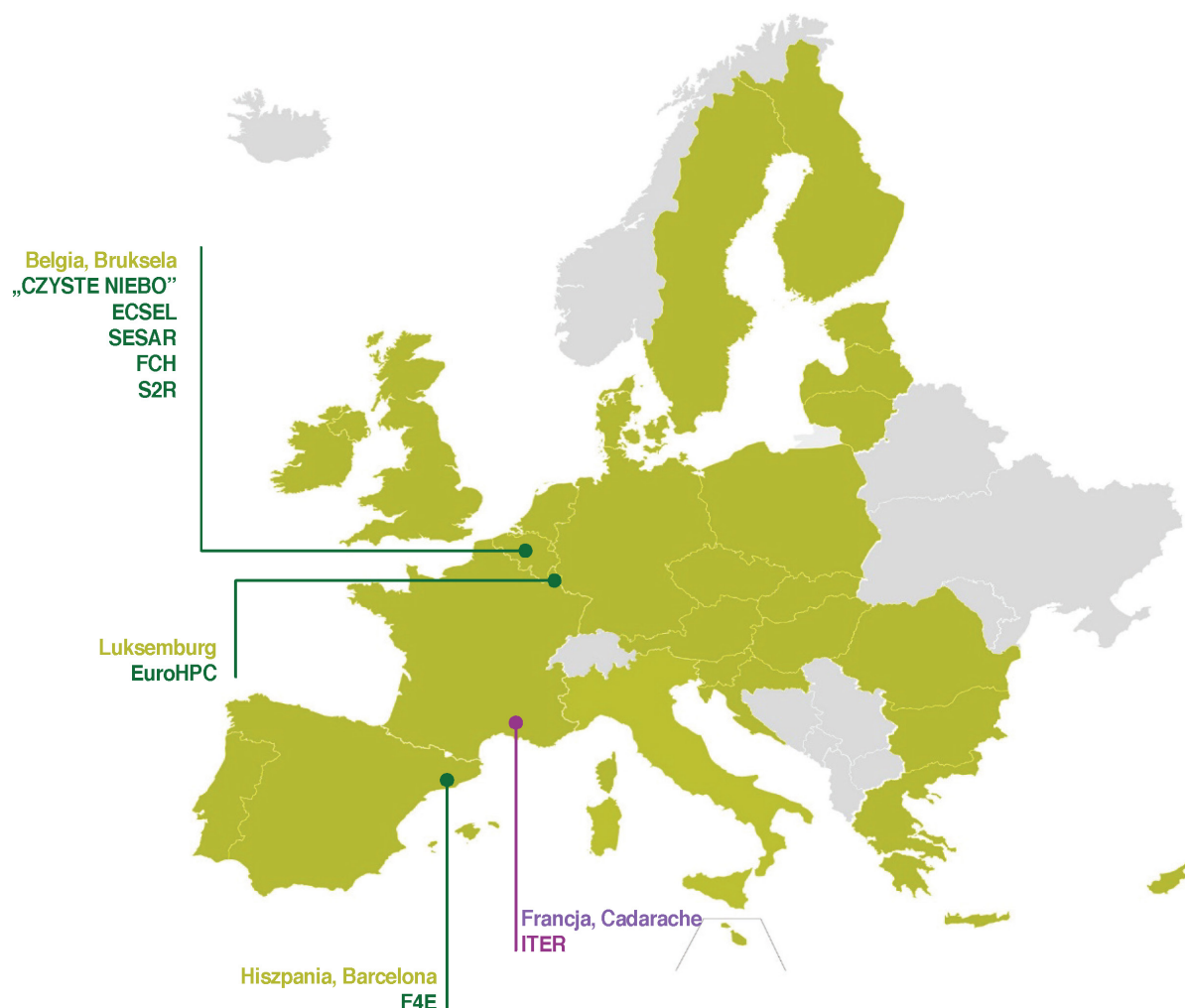
Wspólne przedsięwzięcia mają swoje siedziby na terenie Unii Europejskiej

1.25. Siedziba siedmiu wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, S2R, SESAR, FCH, IMI, BBI i ECSEL) mieści się w Brukseli, a Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC ma siedzibę w Luksemburgu.

1.26. Siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia F4E znajduje się w Barcelonie w Hiszpanii, natomiast instalacja w ramach projektu ITER (międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy), do którego Unia Europejska wnosi wkład poprzez Wspólne Przedsięwzięcie F4E, ma powstać w pobliżu centrum badawczego Cadarache w Saint-Paul-lès-Durance w Prowansji, na południu Francji (zob. rys. 1.5).

Rys. 1.5

Wspólne przedsięwzięcia w Unii Europejskiej

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

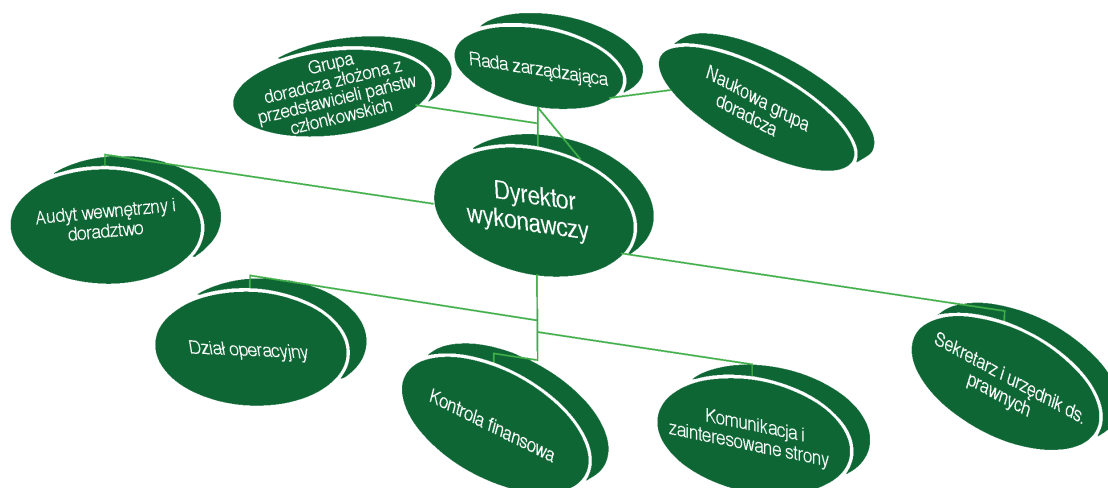
Wspólne przedsięwzięcia działają w oparciu o dwustronny lub trójstronny model zarządzania

1.27. Mimo tej samej formy prawnej wspólne przedsięwzięcia różnią się między sobą, gdyż ich działalność obejmuje innowacje i badania naukowe w różnych sektorach powiązanych z różnymi rynkami. Większość z nich (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, BBI i S2R) działa w oparciu o model dwustronny, polegający na tym, że Komisja i sektor branżowy (a w niektórych przypadkach także podmioty badawcze) mają swoich przedstawicieli w radzie zarządzającej i wnoszą wkład na poczet działalności wspólnego przedsięwzięcia. Pozostałe wspólne przedsięwzięcia (ECSEL i EuroHPC) przyjęły model trójstronny, co oznacza, że przedstawiciele w radzie zarządzającej mają państwa członkowskie, Komisja i sektor branżowy, które wnoszą też wkład na poczet działalności wspólnego przedsięwzięcia.

1.28. Na rys. 1.6 przedstawiono ogólną strukturę zarządzania wspólnych przedsięwzięć.

Rys. 1.6

Ogólna struktura zarządzania wspólnych przedsięwzięć

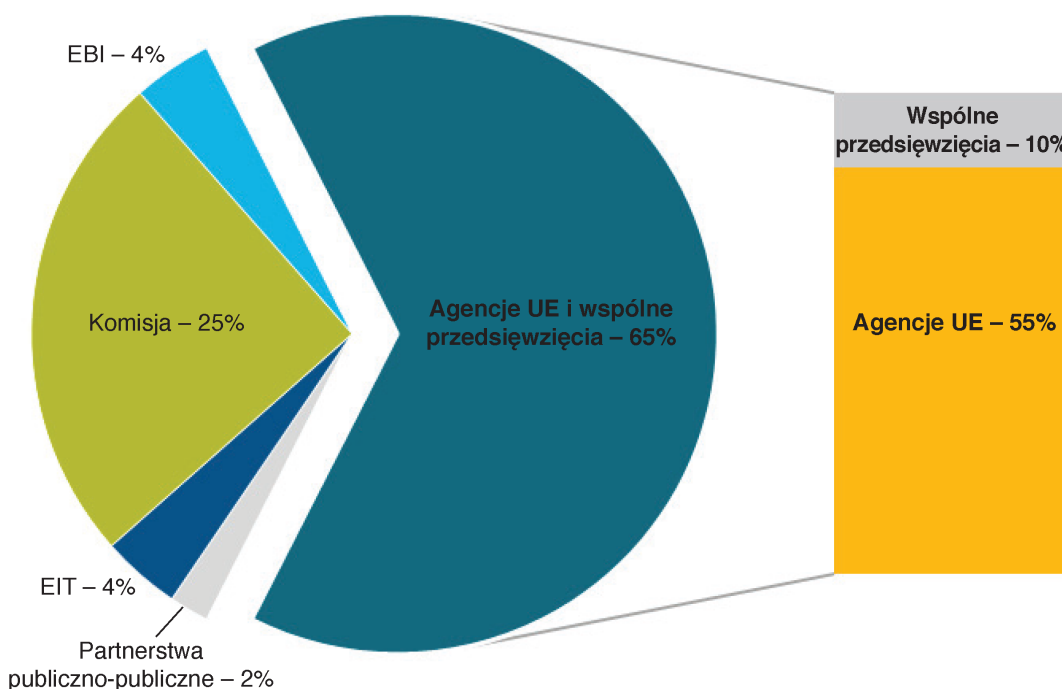

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

1.29. Przez okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) wspólne przedsięwzięcia zarządzają około 10% łącznych środków budżetowych programu „Horyzont 2020”, tj. kwotą 7,2 mld euro, jak pokazano na rys. 1.7. Te środki unijne w wysokości 7,2 mld euro pełnią jednak funkcję dźwigni finansowej, pozwalając na realizację projektów z zakresu badań naukowych i innowacji na kwotę około 17 mld euro w tych obszarach programu „Horyzont 2020”, za które odpowiadają wspólne przedsięwzięcia.

Rys. 1.7

Budżet programu „Horyzont 2020” w podziale na podmioty zarządzające środkami budżetowymi

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Działalność badawcza wspólnych przedsięwzięć jest finansowana zarówno przez UE, jak i przez partnerów branżowych i badawczych

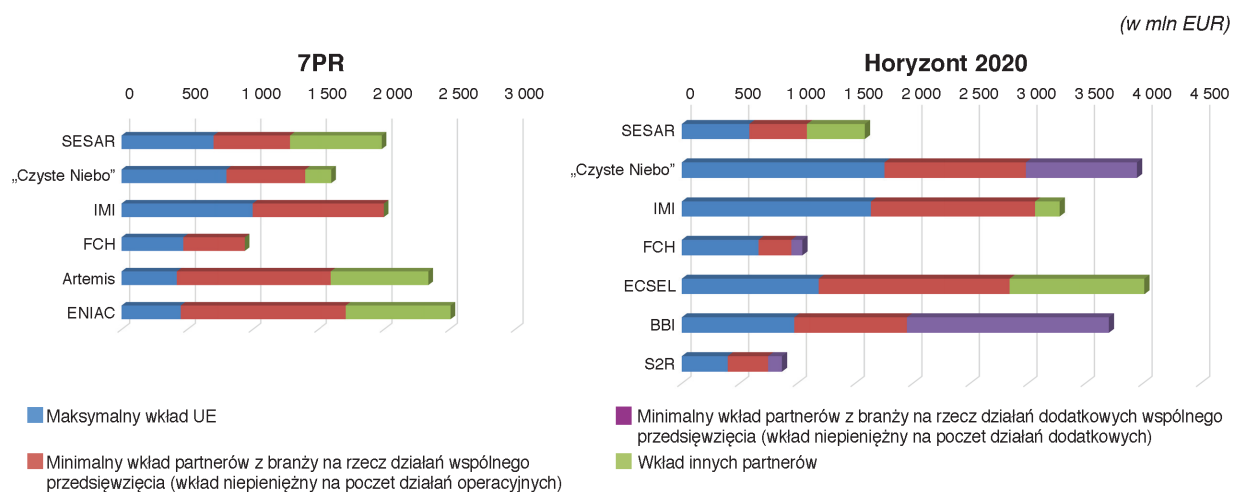
1.30. Wszyscy członkowie wnoszą wkład na rzecz finansowania działań wspólnych przedsięwzięć z zakresu badań naukowych i innowacji. Komisja ze swojej strony zapewnia środki finansowe z 7PR i z programu „Horyzont 2020”, dofinansowując tym samym ze środków unijnych projekty realizowane przez wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR otrzymuje także finansowanie z programu na rzecz transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Z kolei partnerzy branżowi i badawczy wnoszą wkłady niepieniężne, realizując projekty wspólnych przedsięwzięć z zakresu badań naukowych i innowacji. Zarówno Komisja, jak i partnerzy z sektora prywatnego wnoszą wkłady pieniężne w tej samej wysokości na pokrycie kosztów administracyjnych wspólnych przedsięwzięć.

1.31. W przypadku działań wspólnych przedsięwzięć w ramach 7PR wysokość wkładu niepieniężnego wnoszonego przez partnerów branżowych musi odpowiadać wysokości dofinansowania unijnego na rzecz projektów z zakresu badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach 7PR.

1.32. W przypadku działań wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020” kwota zarówno wkładu pieniężnego UE, jak i wkładów niepieniężnych wnoszonych przez członków prywatnych na rzecz projektów z zakresu badań naukowych i innowacji jest określona w rozporządzeniach ustanawiających wspólne przedsięwzięcia, jak pokazano na rys. 1.8.

Rys. 1.8

Wkłady członków w okresie działania wspólnych przedsięwzięć

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

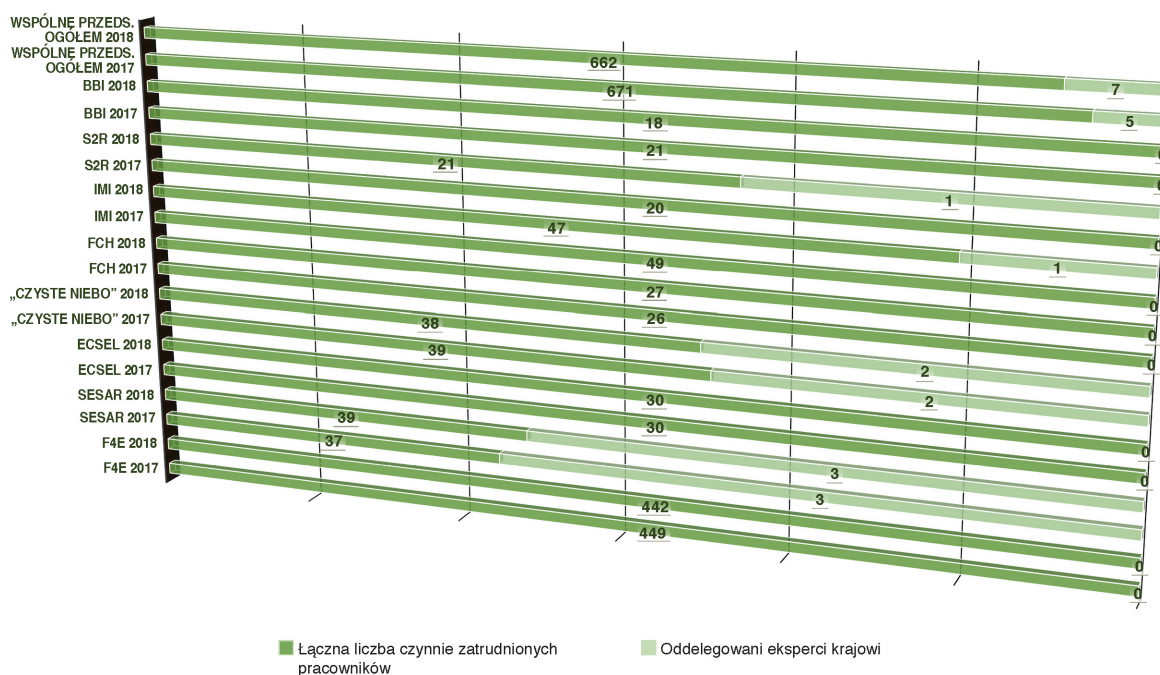
1.33. Istnieją dwa rodzaje wkładów wnoszonych przez członków z branży. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć członkowie z branży wnoszą wkład o określonej minimalnej wartości na poczet łącznych kosztów projektów danego wspólnego przedsięwzięcia z zakresu badań naukowych i innowacji. Wysokość wkładu jest równa różnicy między łącznymi kosztami projektu a poziomem dofinansowania unijnego. W przypadku czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI i S2R) członkowie prywatni są również zobowiązani do wniesienia wkładów niepieniężnych o określonej minimalnej wartości, które obejmują tzw. działania dodatkowe, wykraczające poza program prac wspólnych przedsięwzięć, lecz przyczyniające się do realizacji ich celów.

1.34. W 2018 r. łączny budżet (środki na płatności) siedmiu wspólnych przedsięwzięć realizujących działania w ramach programów badawczych wyniósł 1,2 mld euro (w 2017 r. było to 1,2 mld euro), a łączny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia F4E – 0,8 mld euro (w 2017 r. było to 0,85 mld euro).

1.35. Na koniec 2018 r. we wspólnych przedsięwzięciach działających w ramach programu „Horyzont 2020” zatrudnionych było 220 pracowników (urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych) oraz siedmiu oddelegowanych ekspertów krajowych (w 2017 r. – 222 pracowników i pięciu oddelegowanych ekspertów krajowych). We Wspólnym Przedsięwzięciu F4E zatrudnionych było 442 pracowników (w 2017 r. – 449 pracowników). Liczbę stanowisk obsadzonych we wspólnych przedsięwzięciach według stanu na 2017 i 2018 r. przedstawiono na rys. 1.9.

Rys. 1.9

Liczba faktycznie obsadzonych stanowisk we wspólnych przedsięwzięciach (według stanu na 2017 i 2018 r.)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Komisja przeprowadza oceny śródkresowe i końcowe

1.36. Zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniach Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia Komisja przeprowadziła w 2017 r. ocenę końcową wyników osiągniętych przez wspólne przedsięwzięcia w ramach 7PR i oceny śródkresowe wyników osiągniętych przez nie w ramach programu „Horyzont 2020”.

1.37. Wyniki tych ocen świadczą o istotnych osiągnięciach, do których zaliczyć można integrację europejskich struktur prowadzących badania naukowe, ściślejszą współpracę transgraniczną i współpracę międzysektorową/interdyscyplinarną, lepsze wykorzystanie dostępnych środków finansowych i poprawę dostępności wyników badań naukowych.

Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium są podobne w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć

1.38. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć za coroczne procedury budżetowe i procedurę udzielenia absolutorium odpowiadają Parlament Europejski i Rada. Przebieg procedury udzielenia absolutorium przedstawiono na rys. 1.10.

Rys. 1.10

Procedura corocznego udzielania absolutorium

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

KONTROLA PRZEPROWADZONA PRZEZ TRYBUNAŁ**Mandat Trybunału obejmuje kontrolę rocznych sprawozdań finansowych i transakcji wspólnych przedsięwzięć**

1.39. Zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Trybunał skontrolował:

- sprawozdania finansowe wszystkich ośmiu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań.

1.40. Na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia dotyczące wiarygodności jego sprawozdania finansowego oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. W stosownych przypadkach poświadczenia wiarygodności uzupełniono o istotne uwagi pokontrolne (zob. rozdział 3).

1.41. Zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 i art. 209 ust. 2 rozporządzenia finansowego UE kontrola wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć została zlecona niezależnym zewnętrznym firmom audytorskim. Zgodnie z międzynarodowymi standardami kontroli Trybunał zweryfikował jakość wyników prac przeprowadzonych przez te firmy i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może posłużyć się nimi jako podstawą do wydania opinii pokontrolnych dotyczących wiarygodności sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2018 r.

W ramach kontroli Trybunał wskazuje i uwzględnia zidentyfikowane przez siebie kluczowe czynniki ryzyka

1.42. Wszystkie kontrole Trybunału są przygotowane w taki sposób, by umożliwić uwzględnienie w nich najważniejszych zidentyfikowanych czynników ryzyka. Doroczna kontrola sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2018 r. oraz transakcji leżących u ich podstaw została przeprowadzona na podstawie dokonanej przez Trybunał oceny ryzyka, której wyniki omówiono pokrótce poniżej.

Ryzyko dla wiarygodności sprawozdań finansowych jest na poziomie niskim do średniego

1.43. Ogólnie rzecz biorąc, Trybunał uznał, że ryzyko co do wiarygodności sprawozdań finansowych jest niskie. Ocenę ryzyka w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E zmieniono jednak na „średnie” ze względu na istotną zmianę wprowadzoną w 2018 r. w zasadach (polityce) rachunkowości. Sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć są sporządzane z zastosowaniem zasad rachunkowości przyjętych przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego. Liczba istotnych błędów wykrytych w przeszłości była niewielka.

Ryzyko dla legalności i prawidłowości dochodów jest ogólnie niskie

1.44. Na dochody wspólnych przedsięwzięć w 2018 r. złożyły się przede wszystkim wkłady finansowe z budżetu Komisji przeznaczony na program „Horyzont 2020” i Euratom. Zgodnie z rozporządzeniami ustanawiającymi wspólne przedsięwzięcia budżety i wynikające z nich dochody są uzgadniane z władzami budżetowymi w ramach dorocznych procedur budżetowych.

Ryzyko dla legalności i prawidłowości płatności z tytułu kosztów osobowych oraz kosztów administracyjnych jest niskie

1.45. Ryzyko związane z legalnością i prawidłowością płatności z tytułu kosztów osobowych oraz kosztów administracyjnych uznano za niskie. Za zarządzanie wynagrodzeniami odpowiada Urząd Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych działający w strukturach Komisji (PMO), a jego kontrola jest przeprowadzana przez Trybunał w ramach szczegółowych ocen wydatków administracyjnych. W minionych latach w kosztach osobowych nie wykryto żadnych istotnych błędów. Ryzyko dla legalności i prawidłowości procedur naboru było zasadniczo niskie, ale uznano je za średnie w przypadku wspólnych przedsięwzięć o dużej rotacji pracowników.

Ryzyko dla legalności i prawidłowości płatności z tytułu wydatków operacyjnych jest ogólnie średnie

1.46. W przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji ryzyko oceniono zasadniczo jako średnie, gdyż – w odniesieniu do płatności okresowych z tytułu wydatków operacyjnych w ramach programu „Horyzont 2020” – świadectwa kontroli sprawozdań finansowych są wymagane od beneficjentów dopiero na etapie płatności końcowych (zasada wzajemnego zaufania).

1.47. W przypadku płatności z tytułu zawartych umów lub postępowań o udzielenie zamówienia publicznego ryzyko oceniono zasadniczo jako niskie ze względu na ograniczoną liczbę postępowań tego typu prowadzonych przez wspólne przedsięwzięcia. Ryzyko to uznano za średnie tylko w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, które przeprowadza głównie złożone postępowania o udzielenie zamówień o dużej wartości.

Ryzyko dla zarządzania budżetem jest na poziomie średnim do wysokiego

1.48. Ryzyko to uznano zasadniczo za średnie ze względu na dużą wartość dotacji na badania naukowe i ich wieloletni charakter, natomiast w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E ryzyko oceniono jako wysokie z uwagi na złożony charakter projektu ITER, wielokrotne zmiany w umowach, a także niedociągnięcia w planowaniu budżetu na 2017 r. i w monitorowaniu.

Ryzyko dla należytego zarządzania finansami jest ogólnie średnie

1.49. Ryzyko dla należytego zarządzania finansami zostało zasadniczo ocenione jako średnie, a jego występowanie stwierdzono głównie w obszarach przyznawania dotacji i udzielania zamówień publicznych.

ROZDZIAŁ 2

PRZEGLĄD WYNIKÓW KONTROLI

WSTĘP

2.1. W niniejszym rozdziale przedstawiono przegląd wyników dorocznych kontroli wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii Europejskiej za rok budżetowy 2018 oraz innych prac kontrolnych dotyczących wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonych przez Trybunał w 2018 r.

Poświadczenia wiarygodności (opinie pokontrolne) dotyczące wiarygodności sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, jak również wszystkie kwestie i uwagi niepodważające tych opinii przedstawiono w rozdziale 3 niniejszego sprawozdania.

WYNIKI DOROCZNEJ KONTROLI WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ZA ROK BUDŻETOWY 2018 SĄ OGÓLNIEM
POZYTYWNE

2.2. Ogólnie rzecz biorąc, przeprowadzona przez Trybunał kontrola rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r. oraz transakcji leżących u ich podstaw potwierdza pozytywne wyniki zgłaszane przez Trybunał w poprzednich latach.

Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.3. Trybunał wydał *opinie bez zastrzeżeń* w odniesieniu do sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć. W opinii Trybunału sprawozdania te przedstawiają rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową wspólnych przedsięwzięć na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za zakończony tego dnia rok, zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów finansowych oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE na rzecz projektu ITER

2.4. Podobnie jak w poprzednich latach wydana przez Trybunał opinia pokontrolna w sprawie rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2018 r. jest opatrzona objaśnieniem uzupełniającym⁽¹⁾ mającym zwrócić uwagę na omówioną poniżej kwestię.

2.5. ITER to pionierski projekt, którego celem jest budowa i uruchomienie eksperymentalnej instalacji, tak aby wykazać, że wykorzystanie w przyszłości syntezy jądrowej jako zrównoważonego źródła energii jest możliwe do zrealizowania z naukowego punktu widzenia. W listopadzie 2016 r. Rada ITER⁽²⁾ zatwierdziła zmienione założenia projektu ITER, zgodnie z którymi uzyskanie pierwszej plazmy⁽³⁾ i rozpoczęcie etapu operacyjnego wyznaczono na 2025 r., natomiast zakończenie etapu budowy zaplanowano na 2035 r. Uznaje się, że pod względem technicznym nowy termin jest najwcześniejszym terminem możliwym do dotrzymania⁽⁴⁾. W poprzednich założeniach z 2010 r. przewidywano, że etap budowy zostanie zakończony w 2020 r.⁽⁵⁾

2.6. W następstwie ponownego obliczenia wkładu w etap budowy projektu Wspólne Przedsięwzięcie F4E zmieniło jego wartość na kwotę 12 mld euro (według wartości z 2008 r.), co stanowi wzrost w stosunku do kwoty 6,6 mld euro (według wartości z 2008 r.) zatwierdzonej przez Radę UE w 2010 r.⁽⁶⁾

2.7. Przy szacowaniu tej kwoty nie wzięto pod uwagę nieprzewidzianych zdarzeń, mimo sugestii ze strony Komisji, by w harmonogramie wdrażania uwzględnić potencjalne nieprzewidziane opóźnienia mogące wynieść do 24 miesięcy oraz ewentualne dodatkowe finansowanie w wysokości 10–20% budżetu⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Objasnienie uzupełniające ma na celu zwrócenie uwagi na kwestię, która nie została w istotny sposób zniekształcona w sprawozdaniu finansowym, ale ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia tego sprawozdania przez odbiorców.

⁽²⁾ Rada ITER to organ zarządzający, który nadzoruje prace organizacji ITER. Do jej uprawnień należy mianowanie personelu wyższego szczebla, zmienianie regulaminów i podejmowanie decyzji dotyczących całkowitego budżetu projektu ITER oraz udziału w projekcie dodatkowych członków. W skład Rady ITER wchodzi przedstawiciele siedmiu członków: UE, Chin, Indii, Japonii, Korei Południowej, Rosji i Stanów Zjednoczonych.

⁽³⁾ Uzyskanie pierwszej plazmy stanowi etap budowy instalacji do przeprowadzania reakcji termojądrowych, który umożliwi testowanie podstawowych komponentów maszyny. Jest to jednocześnie moment, w którym rozpoczyna się etap operacyjny.

⁽⁴⁾ Jak wynika z piątej oceny rocznej przeprowadzonej przez niezależną grupę ds. przeglądu (31 października 2016 r.) i ze sprawozdania szefa zarządzania projektem Wspólnego Przedsięwzięcia F4E przedłożonego radzie zarządzającej w grudniu 2016 r.

⁽⁵⁾ COM(2010) 226 final z dnia 4.5.2010.

⁽⁶⁾ Konkluzje Rady z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania projektu ITER (nr ref. 11902/10).

⁽⁷⁾ COM(2017) 319 final z dnia 14.6.2017 (wraz z dokumentem roboczym służb Komisji SWD(2017) 232 final z dnia 14.6.2017), rozdział V „ITER: dalsze działania”.

2.8. W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało Radę Europejską o swojej decyzji w sprawie wystąpienia z UE i z Euratomu. Może to wywrzeć istotny wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia F4E po 2020 r. i na projekt ITER. Wynegocjowane obecnie porozumienie w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE gwarantowało środki finansowe na potrzeby Euratomu (w tym na rzecz projektu ITER) jedynie do końca 2020 r. Po 2020 r., jeżeli nie zostanie osiągnięte porozumienie, Zjednoczone Królestwo przestanie być członkiem Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, a brytyjskie przedsiębiorstwa nie będą mogły uczestniczyć w postępowaniach o udzielenie zamówienia na rzecz projektu ITER, chyba że zawarte zostanie dwustronne porozumienie między Zjednoczonym Królestwem a UE dotyczące współpracy w zakresie ITER i finansowania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E po 2020 r.

2.9. W kwietniu 2018 r. ⁽⁸⁾ Rada UE upoważniła Komisję do zatwierdzenia zmienionych założeń ITER w imieniu Euratomu i potwierdziła swoje zobowiązanie do udostępnienia zasobów w ramach pułapów kolejnych wieloletnich ram finansowych, bez uszczerbku dla wszelkich późniejszych negocjacji WRF prowadzonych w celu ustalenia szczegółów przyszłego finansowania.

2.10. Choć Wspólne Przedsięwzięcie F4E podjęło właściwe kroki w celu usprawnienia zarządzania swoim wkładem w etap budowy i nadzoru nad tym wkładem, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu w stosunku do obecnych założeń. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie oszacowało jeszcze swojego wkładu w operacyjny etap projektu, który rozpocznie się po 2035 r.

Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.11. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał *opinie bez zastrzeżeń* w odniesieniu do legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. W opinii Trybunału transakcje były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

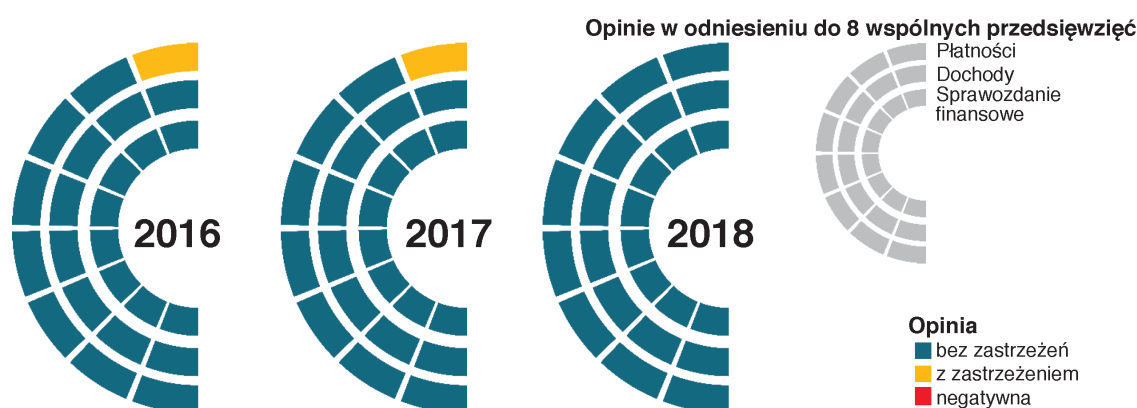
Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.12. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał *opinie bez zastrzeżeń* w odniesieniu do legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. W opinii Trybunału transakcje były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

2.13. Na rys. 2.1 przedstawiono, jak zmieniały się coroczne opinie pokontrolne Trybunału na temat sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz ich dochodów i płatności w latach 2016–2018.

Rys. 2.1

Przegląd opinii Trybunału dotyczących wspólnych przedsięwzięć wydanych w latach 2016–2018

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

W swoich uwagach Trybunał wskazał obszary, w których możliwe jest wprowadzenie usprawnień

2.14. Nie podważając swoich opinii, Trybunał sformułował różne uwagi i komentarze, aby uwypuklić istotne kwestie i wskazać obszary, w których możliwe jest wprowadzenie usprawnień. Uwagi te, przedstawione szczegółowo w rozdziale 3, zostały pokrótce omówione poniżej. Dotyczą one kwestii zarządzania budżetem i finansami, wkładów niepieniężnych, ram kontroli wewnętrznej i monitorowania, procedur przyznawania dotacji, należytego zarządzania finansami i rotacji pracowników. W niniejszym rozdziale przedstawiono także wyniki przeprowadzonej przez Trybunał analizy dotyczącej synergii osiągniętej między wspólnymi przedsięwzięciami w 2018 r.

⁽⁸⁾ Kwota 6,6 mld euro (według wartości z 2008 r.) przyjęta przez Radę UE w 2010 r. stanowi obecnie limit wydatków Wspólnego Przedsięwzięcia do 2020 r.

Nadal występują niedociągnięcia w rocznym planowaniu płatności

2.15. Proces planowania przez wspólne przedsięwzięcia ich wieloletnich budżetów w odniesieniu do znaczących dotacji na badania naukowe i złożonych projektów (Wspólne Przedsięwzięcie F4E) był główną przyczyną powodującą, że w planowaniu budżetowym środków na płatności wciąż występują niedociągnięcia.

2.16. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E konieczne było znaczące zwiększenie środków na płatności w stosunku do poziomu planowanego w pierwotnym budżecie – o około 160 mln euro, czyli 25% – aby sprostać faktycznym potrzebom w zakresie płatności w 2018 r. Było to spowodowane poważnymi niedociągnięciami w procesie planowania budżetowego w poprzednich latach.

2.17. W przypadku dwóch wspólnych przedsięwzięć (SESAR i ECSEL) poziom wykorzystania środków na płatności w 2018 r. był znacznie niższy niż oczekiwano. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR przyczyną było zachowawcze planowanie budżetowe, z uwzględnieniem ryzyka opóźnień w otrzymywaniu corocznych umów o delegowaniu zadań dotyczących realizacji finansowej, a także niepełne uwzględnienie w budżecie na 2018 r. niewykorzystanych środków na płatności przeniesionych z lat poprzednich. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL niski poziom wykonania budżetu był z kolei spowodowany zarówno opóźnieniami w wydawaniu przez krajowe organy finansujące świadectw zakończenia projektu w przypadku działań w ramach 7PR będących w trakcie realizacji, jak i dodatkowym wkładem na rzecz programu „Horyzont 2020” w kwocie 20 mln euro otrzymanym w grudniu 2018 r.

Działania, jakie należy podjąć (1)

Wspólne przedsięwzięcia zachęca się, aby przy planowaniu nowych środków na płatności uwzględniały skumulowaną kwotę niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat ujętych ponownie w budżecie na bieżący rok, a także kwotę odzyskanych środków na płatności (wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel).

Poziom wykonania budżetu przez wspólne przedsięwzięcia oraz działania członków prywatnych to obszary wymagające usprawnień

Podczas realizacji WRF na lata 2007–2013 poziom wykonania budżetu przez wspólne przedsięwzięcia wyniósł 89%

2.18. W 2018 r. działania wspólnych przedsięwzięć w ramach 7PR i TEN-T były w ostatniej fazie wdrażania.

2.19. Do wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania w ramach 7PR i TEN-T, należą SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH i ECSEL. W tabeli 2.1 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz wymienionych wspólnych przedsięwzięć według stanu na koniec 2018 r. Wkłady te stanowiły średnio 89% wartości docelowych w zakresie wkładów, które – jak przewidziano w rozporządzeniach ustanawiających wspólne przedsięwzięcia – miały zostać osiągnięte do końca czasu trwania programów.

Tabela 2.1

7PR i TEN-T – wkłady członków

(w mln EUR)

Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wspólne przedsięwzięcia w ramach 7PR	Wkłady członków (stan na 31.12.2018)			
UE	Inni członkowie	Łącznie		UE	Inni członkowie	Łącznie	Odsterek wniesionych wkładów
700,0	1 284,3	1 984,3	SESAR 1	634,1	1 099,8	1 733,9	87 %
800,0	600,0	1 400,0	„Czyste Niebo” 1	800,0	608,5	1 408,5	101 %
1 000,0	1 000,0	2 000,0	IMI 1	916,0	735,8	1 651,8	83 %
470,0	470,0	940,0	FCH 1	421,3	442,5	863,8	92 %
655,5	1 784,4	2 439,9	ECSEL (ARTEMIS/ ENIAC)	655,5	1 495,4	2 150,9	88 %
3 625,5	5 138,7	8 764,2	Łącznie	3 426,9	4 382,0	7 808,9	89 %

Źródło: Dane przekazane przez wspólne przedsięwzięcia.

Wspólne przedsięwzięcia odnotowały także pewne opóźnienia podczas realizacji WRF na lata 2014–2020

2.20. W 2018 r. w trakcie wdrażania działań z programu „Horyzont 2020” niektóre wspólne przedsięwzięcia nie osiągnęły założonych postępów w realizacji programu, co oznacza, że nie wypracowały docelowych wartości wkładów wyznaczonych w odnośnych rozporządzeniach ustanawiających.

2.21. Siedem wspólnych przedsięwzięć wdrażających działania z programu „Horyzont 2020” to: SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL, BBI i S2R. W tabeli 2.2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz tych działań według stanu na koniec 2018 r. Po upływie połowy czasu trwania programu te wspólne przedsięwzięcia zrealizowały średnio 39% odnośnych działań z programu „Horyzont 2020” i związanych z nimi działań dodatkowych, a nie uwzględniając działań dodatkowych – 31%.

Tabela 2.2

„Horyzont 2020” – wkłady członków

(w mln EUR)

Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)				Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Wkłady członków (stan na 31.12.2018)						
UE	Inni członkowie – wkłady niep. na dział. op. ⁽¹⁾	Inni członkowie – wkłady niep. na dział. dodat. ⁽²⁾	Łącznie		UE	Wkłady niep. na dział. op. – zatwierdzone	Wkłady niep. na dział. – zgłoszone, niezatwierdzone	Wkłady niep. na dział. dodat.	Łącznie	Odszetk wniesionych wkładów – w tym wkłady niep. na dział. dodat.	Odszetk wniesionych wkładów – bez wkładów niep. na dział. dodat.
585,0	1 000,0	nd.	1 585,0	SESAR 2020	216,9	128,6	120,2	nd.	465,7	29 %	29 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	„Czyste Niebo” 2	816,7	288,0	157,6	801,7	2 064,0	52 %	42 %
1 638,0	1 425,0	nd.	3 063,0	IMI 2	241,9	144,0	83,9	nd.	469,8	15 %	15 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2	318,8	5,4	7,7	636,3	968,2	93 %	44 %
1 185,0	1 657,5	nd.	2 842,5	ECSEL	512,0	11,3	694,1	nd.	1 217,4	43 %	43 %
975,0	975,0	1 755,0	3 705,0	BBI	264,6	21,2	36,8	699,9	1 022,5	28 %	17 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R	158,9	28,2	63,7	160,4	411,2	47 %	34 %
7 201,0	6 731,1	3 125,3	17 057,4	Łącznie	2 529,8	626,7	1 164,0	2 298,3	6 618,8	39 %	31 %

⁽¹⁾ Wkłady niepieniężne na poczet działań operacyjnych wspólnych przedsięwzięć.

⁽²⁾ Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych wykraczających poza program prac wspólnych przedsięwzięć.

Źródło: Dane przekazane przez wspólne przedsięwzięcia.

Członkowie z branży włączają się przede wszystkim w działania wykraczające poza programy prac wspólnych przedsięwzięć, ale przyczyniające się do realizacji ich celów

2.22. W przypadku czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI i S2R) członkowie prywatni są zobowiązani do wniesienia wkładów niepieniężnych w postaci działań dodatkowych wykraczających poza program prac danego wspólnego przedsięwzięcia na mocy odnośnych rozporządzeń ustanawiających, w których określono, jaki ma być minimalny poziom wkładów wniesionych do momentu zakończenia programu. Jak pokazano w tabeli 2.2, według stanu na koniec 2018 r. wkłady wniesione przez członków z branży miały głównie postać deklaracji kosztów poniesionych na poczet działań dodatkowych.

2.23. Do końca 2018 r. partnerzy branżowi i badawczy wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z programu „Horyzont 2020”, wnieśli wkład w wysokości 4 mld euro, tj. 41% łącznej wartości wkładów uzgodnionej na poziomie 9,8 mld euro. Na tę sumę składała się kwota 1,7 mld euro ⁽⁹⁾ odpowiadająca wkładom niepieniężnym na poczet działań operacyjnych wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020” (42%) i kwota 2,3 mld euro stanowiąca wkłady niepieniężne na poczet działań wykraczających poza program prac wspólnych przedsięwzięć (57%). Według stanu na koniec 2018 r. poziom wykonania budżetu w odniesieniu do wkładów niepieniężnych na poczet działań operacyjnych wyniósł 25%, a w odniesieniu do wkładów niepieniężnych na poczet działań dodatkowych – niemal 75%. Mimo dużej skali działań dodatkowych nie ma wymogu ujawniania informacji o odnośnych wkładach w rocznym sprawozdaniu finansowym, a Trybunał nie jest uprawniony do ich kontroli ⁽¹⁰⁾, w związku z czym nie może wydać opinii co do charakteru, jakości czy wielkości tych wkładów w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć „Czyste Niebo”, FCH, BBI i S2R (zob. ramki 2.1 i 2.2).

⁽⁹⁾ Tylko około 0,6 mld euro z tej kwoty (35%) zostało poświęcone do końca 2018 r.

⁽¹⁰⁾ Art. 4 ust. 4 odnośnych rozporządzeń ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

Ramka 2.1

Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych („Czyste Niebo”, FCH, BBI, S2R)

Jak przewidziano w art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzeń ustanawiających te wspólne przedsięwzięcia, „działania dodatkowe” stanowią wkład niepieniężny wnoszony na rzecz działań wykraczających poza program prac i budżet danego wspólnego przedsięwzięcia, które przyczyniają się jednak do realizacji jego ogólnych celów. Odnośne działania określa się w rocznym planie działań dodatkowych, w którym podawana jest szacunkowa wartość wkładów. Zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzeń ustanawiających wspólne przedsięwzięcia koszt działań dodatkowych musi zostać poświadczony przez niezależnego audytora zewnętrznego i nie jest poddawany kontroli przez Europejski Trybunał Obrachunkowy ani żaden inny organ unijny.

Ramka 2.2

Wkłady niepieniężne na poczet działań operacyjnych wspólnych przedsięwzięć

Zgodnie z rozporządzeniami ustanawiającymi wspólne przedsięwzięcia koszty operacyjne wspólnych przedsięwzięć pokrywane są zarówno z wkładów finansowych wnoszonych przez UE, jak i z wkładów niepieniężnych wnoszonych przez członków z branży. Na wkłady niepieniężne członków z branży składają się koszty poniesione przez nich w trakcie realizacji działań badawczych i innowacyjnych wspólnego przedsięwzięcia, pomniejszone o wkład w te koszty wniesiony przez wspólne przedsięwzięcie lub jakikolwiek inny wkład UE.

2.24. Ponadto, w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia BBI, mimo że w 2018 r. rozporządzenie ustanawiające zostało zmienione w celu umożliwienia członkom z branży uwzględniania wkładów pieniężnych na poziomie projektów, nadal istnieje duże ryzyko, że przed końcem programu BBI członkowie z branży nie osiągną minimalnej wymaganej kwoty wkładów pieniężnych na działalność operacyjną w wysokości 1 82,5 mln euro. W rezultacie pod koniec 2018 r. Komisja (DG RTD) podjęła decyzję o zmniejszeniu budżetu tego wspólnego przedsięwzięcia na 2020 r., mającego wynosić 205 mln euro, o 140 mln euro.

Działania, jakie należy podjąć (2)

W przypadku gdy w rozporządzeniu ustanawiającym wspólne przedsięwzięcie znajduje się wymóg, aby jego członkowie wnieśli wkłady finansowe na poczet działalności operacyjnej, należy ustanowić przejrzysty i wspólnie uzgodniony przez wszystkich członków założycieli system wnoszenia wkładów finansowych gwarantujący, że do czasu zakończenia programu wymagana kwota zostanie osiągnięta. Odnośne uzgodnienia należy zawrzeć w rozporządzeniu.

Mechanizmy kontroli wewnętrznej w związku z płatnościami były zasadniczo skuteczne

2.25. Wspólne przedsięwzięcia ustanowiły wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR niezależne zewnętrzne firmy audytorskie zaangażowane przez wspólne przedsięwzięcia przeprowadzają audyty *ex post* u beneficjentów. W przypadku zestawień wydatków poniesionych w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty te odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji, która jednak zleca przeprowadzenie około trzech czwartych z nich zewnętrznym firmom audytorskim. Wszystkie wspólne przedsięwzięcia skutecznie stosowały te kluczowe mechanizmy kontrolne do oceny legalności i prawidłowości płatności.

2.26. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR wszystkie wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem ECSEL) zgłosiły poziom błędu rezydualnego poniżej progu istotności 2%, opierając się na wynikach audytów *ex post* na koniec 2018 r. Kontrolerzy Trybunału potwierdzili ten rezultat, przeprowadzając bezpośrednie badanie płatności końcowych w ramach przyznanych dotacji. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL obliczenie pojedynczego poziomu błędu rezydualnego w odniesieniu do płatności w ramach 7PR nie było możliwe ze względu na znaczne zróżnicowanie metod i procedur stosowanych przez krajowe organy finansujące. Trybunał zastosował w odniesieniu do tych płatności poziom błędu rezydualnego ustalony przez DG RTD dla całego programu 7PR, który na koniec 2018 r. wynosił 3,36%. W rezultacie – z uwagi na niski odsetek płatności w ramach 7PR w 2018 r. – uznaje się, że poziom błędu rezydualnego dla wszystkich płatności z tytułu działalności operacyjnej dokonanych w tym roku przez Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL nie przekroczył progu istotności.

2.27. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” wszystkie wspólne przedsięwzięcia realizujące projekty z tego programu zadeklarowały na podstawie wyników audytów *ex post* na koniec 2018 r., że poziom błędu rezydualnego był poniżej progu istotności wynoszącego 2%. Fakt ten potwierdził przeprowadzony przez Trybunał przegląd prac kontrolnych Wspólnej Służby Audytu i zewnętrznych firm audytorskich, a także wybrane kontrole przeprowadzone ponownie u beneficjentów. W toku tego przeglądu Trybunał dokonał jednak także ustaleń podobnych do tych, które przedstawił w pkt 5.31–5.34 sprawozdania rocznego za 2018 r. Dotyczyły one uchybień stwierdzonych w pracach w ramach audytów *ex post*.

Uchybienia w należyтым zarządzaniu finansami zagrażają skuteczności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć

2.28. W ramach corocznej kontroli finansowej i kontroli zgodności przeprowadzonej przez Trybunał zwrócono również uwagę na istotne uchybienia w należyтым zarządzaniu finansami w zakresie zarządzania projektami i dotacjami.

2.29. Od wielu lat kontrolerzy Trybunału i eksperci zewnętrzni sugerują, by Wspólne Przedsięwzięcie F4E wdrożyło system zarządzania wartością wypracowaną⁽¹¹⁾, tak aby mierzyć wyniki w oparciu o postępy techniczne projektu w połączeniu z poniesionymi w związku z tym kosztami. Mimo to w 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E nadal stosowało system kredytowy ITER do monitorowania postępów w ramach swojego projektu.

2.30. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie S2R po raz pierwszy ogłosiło pilotażowe zaproszenie do składania wniosków z wykorzystaniem systemu finansowania opartego na płatnościach ryczałtowych, skierowane jedynie do swoich członków. Na etapie oceny eksperci finansowi wykryli szereg istotnych rozbieżności między częścią finansową wniosków a historycznymi danymi finansowymi beneficjentów.

2.31. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia BBI ze względu na przyjętą koncepcję zaproszenia do składania wniosków z 2018 r. i sposób zarządzania systemem klasyfikacji wniosków nie przydzielono finansowania w ramach jednego z dwóch głównych tematów tego zaproszenia, mimo że w odniesieniu do obu tematów wpłynęły kwalifikujące się wnioski, które zostały wysoko ocenione. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR uchybienia w koncepcji ogłoszonego w 2018 r. zaproszenia do składania wniosków na środki finansowe z instrumentu „Łącząc Europę” poskutkowały nakładającymi się na siebie kryteriami przyznawania dotacji oraz niespójnościami, co zagraziło ogólnej skuteczności procesu oceny.

Działania, jakie należy podjąć (3)

Wspólne Przedsięwzięcie F4E zachęca się do tego, by wdrożyło system zarządzania wartością wypracowaną, dzięki czemu postępy w realizacji projektów będą monitorowane jednocześnie w oparciu o poniesione koszty i o stopień osiągnięcia celów pośrednich o charakterze technicznym.

Działania, jakie należy podjąć (4)

W celu zagwarantowania wydajności i skuteczności finansowania opartego na płatnościach ryczałtowych zachęca się wspólne przedsięwzięcia, by dokonywały finansowej oceny wniosków na podstawie solidnej bazy danych o beneficjentach zawierającej wiarygodne dane finansowe z ostatnich kilku lat.

Oceny wspólnych przedsięwzięć wnoszą wartość dodaną, ale należy ponownie rozważyć termin ich przeprowadzania

2.32. Na koniec 2017 r. Komisja poinformowała Parlament Europejski i Radę o wynikach oceny końcowej przeprowadzonej zgodnie z wymogami ustawowymi dla wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach 7PR (SESAR, IMI, FCH, „Czyste Niebo”, ARTEMIS i ENIAC) oraz o wynikach oceny śródkresowej przeprowadzonej zgodnie z wymogami ustawowymi dla wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach programu „Horyzont 2020” (SESAR, IMI 2, „Czyste Niebo 2”, FCH 2, ECSEL, S2R, BBI). Oceny zostały przeprowadzone we współpracy z niezależnymi ekspertami i obejmowały analizę wyników osiągniętych przez wspólne przedsięwzięcia pod względem stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wniesionej unijnej wartości dodanej, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań.

2.33. Oceniający uznali wyniki osiągnięte w ramach wspólnych przedsięwzięć za zasadniczo pozytywne, zalecając jednocześnie, by:

- zwiększyć poziom uczestnictwa członków z branży, państw członkowskich, MŚP i innych zainteresowanych stron,
- usprawnić koordynację z innymi unijnymi i krajowymi programami badawczymi,
- zwiększyć poziom uczestnictwa nowych państw członkowskich; kontynuować prace nad solidnymi ramami pomiaru wyników obejmującymi kluczowe wskaźniki wykonania zadań, które pozwolą lepiej ocenić oddziaływanie wspólnych przedsięwzięć i niesione przez nie korzyści społeczno-gospodarcze,
- usprawnić upowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektów realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia.

2.34. W odpowiedzi na zalecenia każde wspólne przedsięwzięcie sporządziło plan działania i rozpoczęło jego wdrażanie w 2018 r. W toku kontroli finansowej za 2018 r. Trybunał dokonał przeglądu stopnia realizacji wspomnianych planów działania.

⁽¹¹⁾ System zarządzania wartością wypracowaną pomaga kierownikom projektu zmierzyć wyniki osiągane w ramach projektów. Jest to proces systematycznego monitorowania, w toku którego w oparciu o porównanie prac wykonanych i zaplanowanych stwierdza się ewentualne odchylenia w postępach osiągniętych w ramach projektu. System ten stosuje się na potrzeby kontroli kosztów i zgodności z harmonogramem, a także do uzyskania danych ilościowych potrzebnych w procesie decyzyjnym projektu. Nieodzownym komponentem systemu zarządzania wartością wypracowaną jest poziom wyjściowy projektu, który służy za punkt odniesienia dla wszystkich działań związanych z tym systemem.

2.35. Ocena śródkresowa dla wszystkich wspólnych przedsięwzięć została wprawdzie ukończona zgodnie z harmonogramem ściśle określonym w odnośnych przepisach, jednak kontrolerzy Trybunału są zdania, że termin przeprowadzenia tej oceny nie został zaplanowany tak, aby wniosła ona wkład w proces decyzyjny wspólnych przedsięwzięć nowo utworzonych w ramach programu „Horyzont 2020” (BBI, S2R, ECSEL). W 2014 i 2015 r. przedsięwzięcia te ustanawiały swoje struktury administracyjne, a zatem w momencie przeprowadzania oceny śródkresowej wciąż znajdowały się na wczesnym etapie działań operacyjnych.

Działania, jakie należy podjąć (5)

Zważywszy że oceny końcowe zaplanowano dopiero na 2024 r., istnieje potrzeba uzupełnienia ocen śródkresowych nowo utworzonych wspólnych przedsięwzięć na późniejszym (środkowym) etapie ich działalności, kiedy na podstawie przeprowadzonych przez nie prac będzie już można odpowiednio zmierzyć wyniki oraz sformułować użyteczne i skuteczne zalecenia.

W kilku wspólnych przedsięwzięciach wystąpiła duża rotacja pracowników

2.36. W 2018 r. w kilku wspólnych przedsięwzięciach (IMI, „Czyste Niebo”, S2R) wskaźnik rotacji personelu był bardzo wysoki, w związku z czym w znacznie większym stopniu zaczęły one korzystać z usług pracowników tymczasowych.

2.37. Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez wspólne przedsięwzięcia, ich niewielkie rozmiary w porównaniu z instytucjami i innymi organami UE (średnia liczba pracowników wynosi 30) stawiają je w niekorzystnej sytuacji, jeśli chodzi o nabór i zatrzymanie pracowników na dłuższy czas.

2.38. Trybunał odnotował, że w 2018 r. w niektórych agencjach UE szczególnie często korzystano z usług pracowników tymczasowych i konsultantów, co było sprzeczne z przepisami⁽¹²⁾, i planuje przeanalizować tę kwestię w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć w 2019 r.

Działania, jakie należy podjąć (6)

Zachęca się wspólne przedsięwzięcia, by we współpracy z Komisją wypracowały rozwiązania pozwalające uniknąć nadmiernego korzystania z usług pracowników tymczasowych.

Wykorzystano synergię między wspólnymi przedsięwzięciami w zakresie usług pomocniczych, ale w obszarze działalności badawczej wciąż jest ona ograniczona

2.39. Wspólne przedsięwzięcia współpracują już między sobą w zakresie zamówień publicznych w różnych obszarach administracyjnych. Wspólne udzielanie zamówień zalecane jest w przypadku zakupów, który nie są konkretnie powiązane z odnośną działalnością operacyjną danego wspólnego przedsięwzięcia i nie są objęte międzyinstytucjonalnymi umowami ramowymi. Zamówienia wspólne są szczególnie korzystne w dziedzinie technologii IT i zarządzania danymi, a także w obszarze zasobów kadrowych, usług doradztwa i zarządzania budynkami. Już wcześniej zawarto szereg wspólnych umów ramowych w tych obszarach, a w 2018 r. podpisano kolejne w odpowiedzi na nowe potrzeby, np. w związku z wdrożeniem nowego rozporządzenia o ochronie danych.

2.40. Ponadto dzięki przekazaniu zadań w zakresie rachunkowości do DG BUDG w 2016 r. sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć są przedstawiane w bardziej zharmonizowany sposób.

2.41. Ogólnie rzecz biorąc, wspólne przedsięwzięcia podzielają przekonanie, że wspólne udzielanie zamówień znacznie poprawia wydajność, skuteczność i spójność usług, a także pozwala im uzyskać istotne korzyści skali i ograniczyć zasoby.

2.42. W 2018 r. w momencie ogłaszania wspólnych postępowań o udzielenie zamówienia przeprowadzono niewystarczającą analizę potrzeb oraz kosztów i korzyści, w związku z czym niektóre wspólne przedsięwzięcia natknęły się na takie problemy jak:

- niewystarczające i zawarte na zawyżoną kwotę wspólne umowy ramowe,
- opóźnienia w opracowaniu i wdrażaniu dostosowanych do potrzeb wspólnych przedsięwzięć elementów narzędzi informatycznych wykorzystywanych przez Komisję na potrzeby programu „Horyzont 2020”,
- ograniczone możliwości wspólnych służb wsparcia funkcjonujących w strukturach Komisji – trudności występują np. w przypadku scentralizowanych służb audytu *ex post* w DG RTD, służb księgowych w DG ds. Budżetu i ramowych umów Komisji o świadczenie usług przez pracowników tymczasowych.

⁽¹²⁾ Zob. sprawozdanie roczne dotyczące agencji UE za rok budżetowy 2018 (Dz.U. C 417 z 11.12.2019, s. 1).

2.43. Obsługa administracyjna wspólnych przedsięwzięć została ujednoczona, co odpowiada ich – zasadniczo zbliżonym – potrzebom w zakresie usług administracyjnych i zamówień na dostawy. Z kolei wspólna działalność operacyjna ma raczej ograniczony charakter, co wynika ze specyfiki obszarów badań i innowacji, w których działają wspólne przedsięwzięcia, a także ze specyfiki ich programów prac. W 2018 r. wspólnie rozpoczęto zaledwie jedno badanie – była to inicjatywa Wspólnego Przedsięwzięcia FCH i Wspólnego Przedsięwzięcia S2R dotycząca wykorzystania technologii wodorowych ogniw paliwowych w sektorze kolejowym. Kilka wspólnych przedsięwzięć dostrzegало więcej możliwości uzyskania efektu synergii poprzez współpracę ze zdecentralizowanymi agencjami UE, które działają w podobnym obszarze badań i innowacji, np. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR i Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) nawiązały współpracę w zakresie dronów.

Działania, jakie należy podjąć (7)

Przed rozpoczęciem postępowania o udzielenie zamówienia wspólne przedsięwzięcia powinny przeanalizować, czy mogą przyłączyć się do postępowania będącego już w toku lub skorzystać z istniejącej umowy ramowej. Sieć agencji UE prowadzi wspólny portal zamówień publicznych, na którym wspólne przedsięwzięcia mogłyby regularnie sprawdzać, jakie są możliwości w zakresie wspólnych zamówień publicznych.

Każda planowana współpraca czy działanie na rzecz uzyskania synergii w istotnych obszarach powinny być poprzedzone analizą kosztów i korzyści obejmującą m.in. takie kwestie jak rozpoznanie potrzeb, korzyści pod względem skuteczności i uproszczenia, utrata elastyczności, zasoby potrzebne do koordynacji i kontroli oraz wpływ na zasoby kadrowe.

Zachęca się wspólne przedsięwzięcia, by bliżej przyjrzały się możliwościom nawiązania współpracy i podejmowania wspólnych działań w ramach działalności operacyjnej.

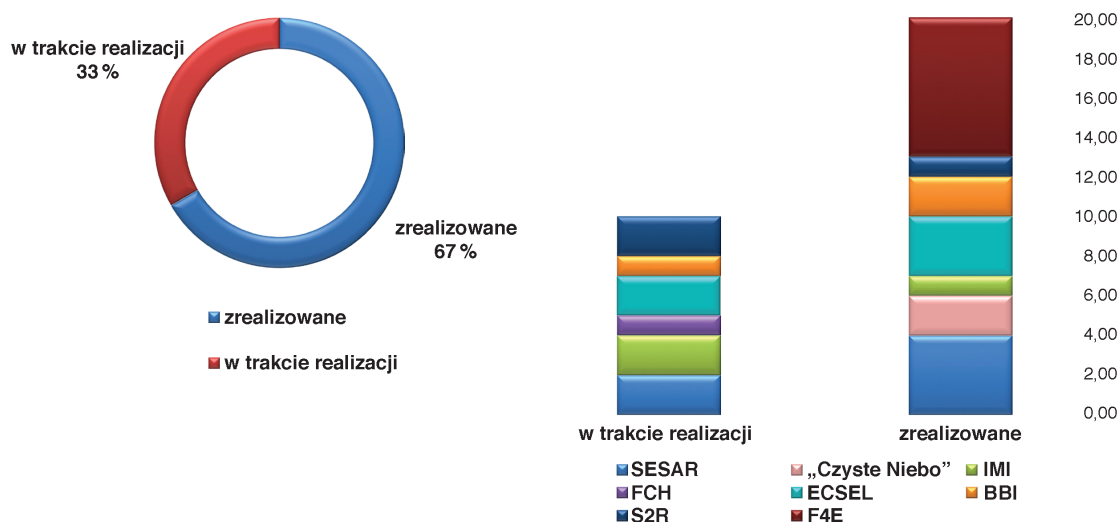
Wspólne przedsięwzięcia podejmują działania następcze w odpowiedzi na ustalenia kontroli z poprzednich lat

2.44. W większości przypadków wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w związku z uwagami i komentarzami zawartymi w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału z poprzednich lat. Szczegółowe informacje na ten temat zamieszczono w załącznikach do opinii Trybunału w rozdziale 3.

2.45. Jak pokazano na rys. 2.2, w 2018 r. rozpoczęto działania naprawcze w odniesieniu do 30 uwag, w przypadku których do końca 2017 r. nie poczyniono żadnych kroków. W odniesieniu do 20 uwag (67%) działania te ukończono, natomiast 10 uwag (33%) na koniec 2018 r. wciąż wymagało kontynuacji działań naprawczych.

Rys. 2.2

Działania podjęte przez wspólne przedsięwzięcia w odpowiedzi na uwagi z poprzednich lat

WYNIKI KONTROLI PRZEDSTAWIONE W INNYCH NIEDAWNYCH PUBLIKACJACH TRYBUNAŁU DOTYCZĄCYCH WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

2.46. W 2018 r. poza sprawozdaniem rocznym dotyczącym rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć Trybunał opublikował także sprawozdania specjalne, które odnosiły się do wspólnych przedsięwzięć (zob. rys. 2.3).

Rys. 2.3

Wyniki kontroli przedstawione w innych niedawnych publikacjach Trybunału dotyczących wspólnych przedsięwzięć

Sprawozdanie specjalne Trybunału nr 28/2018 pt.

„Większość działań na rzecz uproszczenia podjętych w związku z programem »Horyzont 2020« przysłużyła się beneficjentom, lecz nadal istnieją możliwości poprawy”

Program „Horyzont 2020” jest źródłem finansowania dla naukowców, instytutów badawczych, uniwersytetów, przedsiębiorstw prywatnych i podmiotów publicznych – występujących indywidualnie lub w ramach konsorcjum, zaangażowanych w projekty badawcze oparte na współpracy. Dysponuje on budżetem w wysokości 76,4 mld euro na lata 2014–2020, co sprawia, że stanowi największy na świecie publiczny program w zakresie badań naukowych i innowacji.

W trakcie kontroli Trybunał ocenił, czy zmiany wprowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” w skuteczny sposób przyczyniły się do zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów. Zdaniem Trybunału działania na rzecz uproszczenia w większości przypadków były skuteczne, choć nie wszystkie z nich przyniosły pożądane rezultaty, a ponadto nadal istnieją możliwości poprawy w tym zakresie. Beneficjenci potrzebują wytycznych i narzędzi bardziej przyjaznych dla użytkowników, a Komisja musi w dalszym ciągu testować stosowność i użyteczność nowych systemów finansowania. Duże znaczenie ma także stabilność samych zasad – o ile bowiem beneficjenci są w stanie dostosować się do złożonych wytycznych, o tyle częste ich zmiany mogą wywoływać zamieszanie i niepewność.

Więcej szczegółów na temat wniosków pokontrolnych, odnośnych zaleceń i odpowiedzi jednostek kontrolowanych można znaleźć na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 11/2019 pt.

„Unijne przepisy w sprawie modernizacji zarządzania ruchem lotniczym wnoszą wartość dodaną, lecz przyznane finansowanie w dużej części nie było konieczne”

W 2005 r. UE uruchomiła program pod nazwą SESAR mający na celu modernizację i harmonizację systemów i procedur zarządzania ruchem lotniczym w całej Europie. Wcześniej systemy tego rodzaju opracowywano zazwyczaj na szczeblu krajowym. Ogółem UE przeznaczyła na rzecz projektu SESAR na okres 2005–2020 kwotę 3,8 mld euro, w tym 2,5 mld euro na wsparcie fazy wdrożenia wspomnianych systemów i procedur.

W ramach kontroli Trybunał dokonał przeglądu działań podjętych przez UE w ramach fazy rozmieszczania projektu SESAR, który stanowi technologiczny filar inicjatywy dotyczącej jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej. Trybunał ustalił, że interwencja regulacyjna UE polegająca na ustanowieniu wspólnych projektów wniosła wartość dodaną. Stwierdził jednak, że finansowanie ze środków UE na rzecz unowocześnienia zarządzania ruchem lotniczym w dużej części nie było konieczne, a w zarządzaniu środkami finansowymi występują pewne niedociągnięcia. Trybunał sformułował też szereg zaleceń pod adresem Komisji Europejskiej z myślą o usprawnieniu wsparcia na rzecz unowocześnienia zarządzania ruchem lotniczym.

Więcej szczegółów na temat wniosków pokontrolnych, odnośnych zaleceń i odpowiedzi jednostek kontrolowanych można znaleźć na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu.

Przegląd horyzontalny pt.

„Udoskonalenie sektora transportu w UE – aktualne wyzwania”

W tym przeglądzie horyzontalnym przedstawiono opis i analizę działań podejmowanych przez UE w sektorze transportu. Trybunał skupił uwagę na inwestycjach w infrastrukturę finansowanych ze środków z budżetu UE oraz poruszył zagadnienia przekrojowe, które uznał za istotne w wyniku wcześniejszych kontroli z zakresu pięciu głównych rodzajów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej i transportu morskiego.

Kontrolerzy ustalili, że UE poczyniła postępy w zakresie rozwoju infrastruktury i procesu otwierania wewnętrznego rynku transportowego, jednak przestrzegali równocześnie, że w celu udoskonalenia mobilności na terenie całej UE należy stawić czoła sześciu kluczowym wyzwaniom. Są to: przyporządkowanie zasobów do celów i priorytetów, usprawnienie planowania, utrzymanie infrastruktury, zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów, odejście od drogowego transportu towarów na rzecz innych środków transportu i zagwarantowanie unijnej wartości dodanej.

Celem przeglądu horyzontalnego było zachęcenie zainteresowanych stron – przez przekazanie im przejrzystych i łatwo dostępnych informacji – do doskonalenia podejmowanych działań lub poprawy ich koordynacji z myślą o wniesieniu wartości dodanej i wsparciu starań UE na rzecz osiągnięcia celów polityki transportowej.

Więcej szczegółów na temat wniosków pokontrolnych, odnośnych zaleceń i odpowiedzi jednostek kontrolowanych można znaleźć na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

ROZDZIAŁ 3**POŚWIADCZENIA WIARYGODNOŚCI WYDANE W ODNIESIENIU DO WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ UE****3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności****Podstawa wydania opinii**

3.1.1. Trybunał przeprowadził kontrolę zgodnie z wydanymi przez IFAC Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i kodeksami etyki oraz Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) wydanymi przez INTOSAI. Obowiązki Trybunału wynikające z tych standardów opisano bardziej szczegółowo w części sprawozdania dotyczącej jego zadań jako kontrolera. Trybunał jest niezależny w rozumieniu Kodeksu etyki zawodowych księgowych wydanego przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (tzw. kodeksu IESBA) oraz wymogów etycznych mających znaczenie w kontekście prowadzonych przez niego kontroli i wywiązuje się z innych obowiązków etycznych zgodnie z tymi wymogami i kodeksem IESBA. Trybunał uważa, że uzyskane dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania niniejszej opinii.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

3.1.2. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminów finansowych wspólnych przedsięwzięć organy kierownicze wspólnych przedsięwzięć odpowiadają za sporządzenie i prezentację sprawozdań finansowych zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

3.1.3. Przy sporządzaniu sprawozdań finansowych kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności wspólnych przedsięwzięć do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności, chyba że zamierza ono zlikwidować jednostkę lub zaprzestać działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaprzestania działalności.

3.1.4. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową wspólnych przedsięwzięć.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw

3.1.5. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć nie zawierają istotnych zniekształceń, a leżące u ich podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczeń wiarygodności dotyczących wiarygodności sprawozdań finansowych oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takowe istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogą one wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

3.1.6. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje wkłady otrzymane od Komisji Europejskiej, innych partnerów lub państw uczestniczących i ocenia stosowane przez wspólne przedsięwzięcia procedury poboru ewentualnych innych dochodów.

3.1.7. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty. Zaliczki bada się po przedstawieniu przez odbiorcę środków uzasadnienia ich właściwego wykorzystania oraz po przyjęciu tego uzasadnienia przez wspólne przedsięwzięcie w drodze rozliczenia danej zaliczki, w tym samym roku lub w latach kolejnych.

3.1.8. Zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) Trybunał stosuje profesjonalny osąd i zachowuje zawodowy sceptycyzm przez cały okres trwania kontroli. Ponadto Trybunał:

- identyfikuje i ocenia ryzyko wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń w sprawozdaniu finansowym lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej, a także opracowuje i przeprowadza procedury kontroli w odpowiedzi na to ryzyko oraz uzyskuje dowody kontroli, które stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia lub niezgodności jest wyższe, jeśli takie zniekształcenie lub niezgodność wynika z nadużycia, a nie z błędu, ponieważ nadużycie może wiązać się ze zмовą, fałszerstwem, umyślnymi zaniechaniami, podaniem fałszywych informacji lub obejściem kontroli wewnętrznych,
- dąży do zrozumienia systemu kontroli wewnętrznej istotnego w kontekście prowadzonej przez siebie kontroli, tak by wypracować procedury kontroli stosowne do okoliczności, nie zaś w celu wydania opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej,

- ocenia stosowność przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych i odnośnych informacji podanych przez kierownictwo,
- wydaje opinię na temat tego, czy kierownictwo właściwie prowadziło rachunkowość przy założeniu kontynuacji działalności, oraz, na podstawie uzyskanych dowodów kontroli, ocenia, czy występuje istotny poziom niepewności w odniesieniu do zdarzeń lub uwarunkowań, które mogą podać w istotną wątpliwość zdolność wspólnego przedsięwzięcia do kontynuowania działalności. Jeśli Trybunał stwierdzi, że taki poziom niepewności istnieje, ma obowiązek zwrócić uwagę w swoim sprawozdaniu na odpowiednie informacje w sprawozdaniu finansowym bądź – jeśli takie informacje są nieprawidłowe – zmodyfikować swoją opinię. Wnioski Trybunału opierają się na dowodach kontroli uzyskanych do momentu sporządzenia sprawozdania. Przyszłe zdarzenia lub okoliczności mogą jednak spowodować, że jednostka zaprzestanie kontynuowania działalności,
- ocenia ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdania, w tym przedstawione w nim informacje, a także orzeka, czy sprawozdanie finansowe odzwierciedla transakcje i zdarzenia leżące u jego podstaw w sposób zapewniający rzetelną prezentację,
- uzyskuje wystarczające i odpowiednie dowody kontroli dotyczące sytuacji finansowej wspólnych przedsięwzięć, pozwalające wyrazić opinię na temat sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Trybunał odpowiada za kierowanie kontrolą, jej nadzór oraz wykonanie. Spoczywa na nim wyłączna odpowiedzialność za opinię pokontrolną,
- uwzględnia – w stosownych przypadkach – wyniki badania sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽¹³⁾.

3.1.9. Trybunał informuje kierownictwo m.in. o planowanym zakresie i terminach przeprowadzenia kontroli, jak również o istotnych ustaleniach, w tym o wszelkich poważnych uchybieniach w systemie kontroli wewnętrznej wykrytych w trakcie kontroli.

3.1.10. Spośród kwestii omawianych ze wspólnymi przedsięwzięciami Trybunał wskazuje te, które miały największe znaczenie w kontroli sprawozdań finansowych za bieżący okres i które w związku z tym określane są mianem kluczowych obszarów badania. Trybunał opisuje te kwestie w swoim sprawozdaniu, chyba że przepisy prawa zakazują podania ich do wiadomości publicznej bądź jeśli, w niezmiernie rzadkich przypadkach, Trybunał stwierdzi, że dana kwestia nie powinna zostać poruszona w sprawozdaniu, ponieważ można racjonalnie założyć, że negatywne konsekwencje takiego kroku przewyższą korzyści dla interesu publicznego.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012.

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZUJĄCE PROGRAMY RAMOWE UE

3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji (SESAR)

3.2.1. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji (SESAR) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w lutym 2007 r. na okres ośmiu lat ⁽¹⁴⁾ (SESAR 1). W czerwcu 2014 r. Rada zmieniła rozporządzenie ustanawiające i wydłużyła czas trwania Wspólnego Przedsięwzięcia do dnia 31 grudnia 2024 r. ⁽¹⁵⁾ (SESAR 2020).

3.2.2. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR jest partnerstwem publiczno-prywatnym na rzecz opracowania i rozmieszczenia zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie. Członkami założycielami są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję (DG MOVE), oraz Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (Eurocontrol) ⁽¹⁶⁾. W odpowiedzi na zaproszenie do wyrażenia zainteresowania z 2015 r. członkami Wspólnego Przedsięwzięcia zostało 19 podmiotów publicznych i prywatnych z branży lotniczej. Należą do nich producenci samolotów, producenci wyposażenia naziemnego i pokładowego, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej oraz podmioty świadczące usługi portów lotniczych.

3.2.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽¹⁷⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	94,8	90,9
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	129,5	109,9
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	166,3	213
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	175,9	130,9
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	42	40

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

OPINIA**3.2.4. Trybunał zbadał:**

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽¹⁸⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽¹⁹⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 219/2007 z dnia 27 lutego 2007 r. w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) (Dz.U. L 64 z 2.3.2007, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 721/2014 z dnia 16 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 219/2007 w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) w odniesieniu do przedłużenia wspólnego przedsięwzięcia do roku 2024 (Dz.U. L 192 z 1.7.2014, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Eurocontrol jest organizacją międzynarodową, w której uczestniczy 41 państw członkowskich. UE oddelegowała do Eurocontrol egzekwowanie części swoich przepisów dotyczących jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, w wyniku czego Eurocontrol stała się centralną organizacją zajmującą się koordynacją i planowaniem kontroli ruchu lotniczego w całej Europie. Sama UE jest sygnatariuszem organizacji Eurocontrol, a wszystkie państwa członkowskie UE są jej członkami.

⁽¹⁷⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.sesarju.eu.

⁽¹⁸⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽¹⁹⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.2.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

*Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń***Dochody**

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.2.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.2.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.2.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu SESAR 1

3.2.9. W grudniu 2016 r. program SESAR 1 został formalnie zamknięty, a ostatnią płatność końcową w ramach przyznanej dotacji wykonano w grudniu 2017 r.

3.2.10. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu SESAR 1 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu SESAR 1

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	Łącznie
UE (DG MOVE)	700,0	nd.	700,0	634,1	0,0	0,0	nd.	634,1
Eurocontrol	700,0	nd.	700,0	137,8	422,9	0,0	nd.	560,7
Członkowie z branży	584,3	nd.	584,3	25,5	513,6	0,0	nd.	539,1
Łącznie	1 984,3	nd.	1 984,3	797,4	936,5	0,0	nd.	1 733,9

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.11. Niewykorzystane środki na płatności z poprzednich lat w kwocie 40 mln euro przeniesiono na rok 2018 na zwrot nadpłaconych wkładów pieniężnych od członków SESAR 1 z branży ⁽²⁰⁾ i na uregulowanie opóźnionych, lecz mimo to uzasadnionych wniosków o płatność na rzecz projektów z 7PR i projektów TEN-T. Na koniec 2018 r. jednak zaledwie 1,8 mln euro (5%) z tych środków można było wykorzystać na wypłatę płatności korygujących, natomiast środki w kwocie 20 mln euro (50%) zostały anulowane, a 18,2 mln euro (45%) przeniesiono na rok 2019.

3.2.12. Na koniec 2018 r., w ostatniej fazie programu SESAR 1, Wspólne Przedsięwzięcie wciąż odnotowywało znaczną kwotę otwartych zobowiązań (zobowiązań płatniczych) w wysokości 61,4 mln euro. W związku z tym, że program został zamknięty z końcem 2016 r., a ostatnią płatność w ramach przyznanej dotacji wykonano pod koniec 2017 r., zasoby przeznaczone na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia nie zostaną w pełni wykorzystane.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu SESAR 2020

3.2.13. W tabeli 3 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu SESAR 2020 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 3

Wkłady członków na rzecz programu SESAR 2020

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG MOVE)	585,0	nd.	585,0	216,9	0,0	0,0	nd.	216,9
Eurocontrol	500,0	nd.	500,0	11,9	59,6	60,1	nd.	131,6
Członkowie z branży	500,0	nd.	500,0	2,5	54,6	60,1	nd.	117,2
Łącznie	1 585,0	nd.	1 585,0	231,3	114,2	120,2	nd.	465,7

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzi w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.14. Według stanu na koniec 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie zrealizowało odpowiednio 81% i 61% środków na zobowiązania i środków na płatności dostępnych w ramach projektów z programu „Horyzont 2020” i anulowało około 44,6 mln euro (35%) środków na zobowiązania dostępnych w ramach tego programu.

3.2.15. Niski poziom wskaźnika wykorzystania środków i wysoki poziom wskaźnika anulowania środków w przypadku środków na płatności dostępnych w 2018 r. w ramach programu „Horyzont 2020” były w dużej mierze spowodowane:

- zachowawczym planowaniem budżetowym przez Wspólne Przedsięwzięcie, z uwzględnieniem ryzyka opóźnień w otrzymywaniu corocznych umów o delegowaniu zadań dotyczących realizacji finansowej,
- podejściem do planowania budżetowego i monitorowania, w ramach których Wspólne Przedsięwzięcie nie brało w pełni pod uwagę niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat ponownie zapisanych w budżecie na dany rok.

Uwaga dotycząca mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.2.16. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza audyty *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku płatności dokonywanych w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W następstwie audytów *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2018 r. poziom błędów rezydualnego wynoszący 1,29% w przypadku 7PR i 1,33% w przypadku programu „Horyzont 2020” ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Art. 13 i 25 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR stanowiącego załącznik do rozporządzenia (WE) nr 219/2007 zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 721/2014 i art. 4 indywidualnych umów zawartych z członkami z branży.

⁽²¹⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR za 2018 r., pkt 173 i 176.

Uwaga dotycząca należytego zarządzania finansami i wyników

3.2.17. Zgodnie z umową o delegowaniu zadań podpisaną przez DG MOVE Wspólne Przedsięwzięcie SESAR ogłosiło w styczniu 2018 r. otwarte zaproszenie do składania wniosków w sprawie badań i działań demonstracyjnych dotyczących zarządzania ruchem dronów w Europie (zaproszenie w ramach programu U-Space). Najwyższa kwota dotacji wynosiła 9,5 mln euro i pochodziła ze środków z instrumentu Komisji „Łącząc Europę”. Kryteria udzielenia zamówienia były zasadniczo zgodne z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”, Trybunał odnotował jednak przypadki nakładania się na siebie kryteriów i kryteriów cząstkowych oraz niespójności między nimi. Takie problemy mogą osłabić ogólną skuteczność procesu oceny dotacji, w związku z czym należy je usunąć na etapie opracowywania koncepcji i przygotowywania zaproszenia do składania wniosków.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.2.18. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	<p>Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności programu SESAR 1 wynosiły odpowiednio 11% i 68%. O tak niskich wskaźnikach wykonania w odniesieniu do programu SESAR 1 zdecydowały następujące czynniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> — W grudniu 2016 r. program SESAR 1 został formalnie zamknięty, a ostatnia płatność miała miejsce w grudniu 2017 r. Niemniej Wspólne Przedsięwzięcie musiało zagwarantować do końca 2017 r. wystarczający poziom środków z 7PR na zwrot nadpłaconych wkładów pieniężnych od członków SESAR 1 z branży i na uregulowanie opóźnionych, lecz mimo to uzasadnionych wniosków o płatność na rzecz projektów z 7PR będących w trakcie realizacji. — Podczas planowania i monitorowania zapotrzebowania na nowe środki na płatności i zobowiązania w budżecie programu SESAR 1 Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło zachowawcze podejście i nie wzięło pod uwagę oczekiwanych dochodów przeznaczonych na określony cel w wysokości około 17 mln euro pochodzących z odzyskanych środków z projektów SESAR 1 (tj. korekt błędów wykrytych w trakcie kontroli <i>ex post</i>, nierozliczonych płatności zaliczkowych itd.). 	Zrealizowane
2017	Na koniec 2017 r. nie zakończono jeszcze procesu wprowadzania zmian we wspólnych narzędziach Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które to zmiany są niezbędne do przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.	Zrealizowane
2017	Pod koniec 2017 r., w ostatniej fazie programu SESAR 1, Wspólne Przedsięwzięcie musiało anulować 30 mln euro (19%) zobowiązań pozostających do spłaty w wyniku korekt projektów programu SESAR 1 lub ich anulowania. W konsekwencji na koniec roku wciąż nierozliczone zobowiązania płatnicze Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach dotacji na rzecz programu SESAR 1 wyniosły około 47 mln euro.	W trakcie realizacji
2017	W postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi wsparcia zapewniane przez cywilnych użytkowników przestrzeni powietrznej w ramach działań w programie SESAR 2020 Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło za podstawę punktacji finansowej zwykłą średnią arytmetyczną otrzymanych ofert finansowych w odniesieniu do dziennego wynagrodzenia poszczególnych kategorii ekspertów. We wszystkich częściach zamówienia zastosowano takie samo podejście. W istocie zastosowanie średniej ważonej do obliczeń punktacji finansowej byłoby jednak bardziej skutecznym rozwiązaniem uwzględniającym w większym stopniu konkurencję. Ważenie powinno opierać się na najbardziej prawdopodobnej liczbie dni roboczych dla każdej kategorii ekspertów niezbędnej w związku z konkretnymi usługami w zamówieniu.	Zrealizowane
2017	Audytor zewnętrzny sprawdzający sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia odnotował niedociągnięcia w jego procedurach kontroli finansowej. Sytuacja ta jest w dużej mierze spowodowana złożonymi przepisami finansowymi, na podstawie których jest ono zobowiązane działać, niedawnym odejściem kluczowego personelu finansowego oraz wynikającym z tego nadmiernym obciążeniem pracą w departamencie finansów.	Zrealizowane
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających zarząd Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR zatwierdził w maju 2018 r. plan działania Wspólnego Przedsięwzięcia. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać przez nie zrealizowane. Część z nich została już zapoczątkowana, większość powinna zostać wdrożona w 2018 r. i w pierwszym kwartale 2019 r., a część zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania.	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.2.12. W niniejszym kontekście ważne jest odnotowanie, że program SESAR 1 został wdrożony w 89,9%.

3.2.15. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR pragnie podkreślić, że na podejście w stosunku do niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat bezpośredni wpływ miały ramy finansowe, którymi Wspólne Przedsięwzięcie jest związane.

3.2.17. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR pragnie podkreślić, że zaproszenie U-space zorganizowano w pełnej zgodności z wymogami związanymi ściśle z instrumentem „Łącząc Europę”, jak i najlepszymi praktykami. Zapewniono to w drodze szeroko zakrojonej współpracy z INEA podczas przygotowywania zaproszenia. Ponadto przed rozpoczęciem oceny wszelkie ryzyko niespójnej interpretacji podkryteriów oceny zostało ograniczone do minimum. Faktycznie odprawy ekspertów zorganizowano przed przeprowadzeniem oceny w celu uniknięcia nieporozumień, które mogłyby doprowadzić do niewłaściwych przypuszczeń i wyników.

3.3. Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo”/Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” („Czyste Niebo”)

Wprowadzenie

3.3.1. Wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo” na rzecz realizacji wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie aeronautyki („Wspólne Przedsiębiorstwo »Czyste niebo«”) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR) na okres 10 lat ⁽²²⁾ („Czyste niebo 1”). W dniu 6 maja 2014 r. Rada wydłużyła czas trwania Wspólnego Przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”) do dnia 31 grudnia 2024 r. ⁽²³⁾.

3.3.2. Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” jest partnerstwem publiczno-prywatnym i zajmuje się badaniami i innowacjami w zakresie aeronautyki. Zgodnie z nowym rozporządzeniem członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są: Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję (DG RTD), oraz członkowie prywatni, do których należą liderzy i wspólnicy zintegrowanych demonstratorów technologii (ZDT), platform demonstracyjnych dla innowacyjnych statków powietrznych (PDISP) i działań poprzecznych. Dodatkowo Wspólne Przedsięwzięcie współpracuje z branżowymi tzw. partnerami podstawowymi, wybieranymi za pośrednictwem otwartych i konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków ⁽²⁴⁾. Partnerzy ci uzyskali status członków prywatnych na mocy rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”.

3.3.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽²⁵⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	336,4	203
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	294,6	201,1
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	343,8	243,7
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	371,1	313,6
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	40	41

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.3.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽²⁶⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽²⁷⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 71/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo” (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 1).

⁽²³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 558/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 77).

⁽²⁴⁾ W 2008 r. 16 liderów i 66 wspólników włączyło się w pierwszą fazę Wspólnego Przedsiębiorstwa „Czyste Niebo” (program „Czyste Niebo 1”). Zgodnie z art. 4 ust. 6 statutu załączonego do rozporządzenia Rady (UE) nr 558/2014 wspólnicy biorący udział w programie „Czyste Niebo 1” zachowują ten status do zakończenia działań badawczych, lecz nie dłużej niż do 31 grudnia 2017 r. W 2017 r., po zakończeniu czwartego zaproszenia dla partnerów podstawowych ogłoszonego w 2016 r., Wspólne Przedsięwzięcie zamknęło procedurę wyboru partnerów i ich przystąpienia, osiągnąwszy liczbę ponad 230 podmiotów prawnych uczestniczących w programie „Czyste Niebo 2”. W programie bierze udział 16 liderów wraz z powiązаныmi wspólnikami i stronami trzecimi, a także wybrani partnerzy podstawowi ze swoimi powiązаныmi wspólnikami i stronami trzecimi.

⁽²⁵⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.cleansky.eu.

⁽²⁶⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽²⁷⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń**Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.3.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń**Dochody****Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń**

3.3.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności**Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń**

3.3.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.3.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu „Czyste Niebo 1”

3.3.9. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu „Czyste Niebo 1” według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu „Czyste Niebo 1”

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG RTD)	800,0	nd.	800,0	800,0	0,0	0,0	nd.	800,0
Członkowie z branży	600,0	nd.	600,0	14,9	594,1	-0,7	nd.	608,3
Łącznie	1 400,0	nd.	1 400,0	814,9	594,1	-0,7	nd.	1 408,3

(¹) Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.10. Program Wspólnego Przedsięwzięcia realizowany w ramach 7PR został formalnie zamknięty w 2017 r., a poziom wykorzystania środków wyniósł w przybliżeniu 100%. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie odzyskało jeszcze środki w kwocie 0,85 mln euro pochodzące z nierozliczonych płatności zaliczkowych i będące wynikiem kontroli *ex post*.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu „Czyste Niebo 2”

3.3.11. W tabeli 3 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu „Czyste Niebo 2” według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 3

Wkłady członków na rzecz programu „Czyste Niebo 2”

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	Łącznie
UE (DG RTD)	1 755,0	0,0	1 755,0	816,7	0,0	0,0	0,0	816,7
Członkowie z branży	1 228,5	965,3	2 193,8	14,1	273,9	157,6	801,7	1 247,3
Łącznie	2 983,5	965,3	3 948,8	830,8	273,9	157,6	801,7	2 064,0

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzi w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.12. Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności dostępnych w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. były na wysokim poziomie i wynosiły odpowiednio 99,2% i 97,3%.

Uwaga dotycząca mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.3.13. Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” ustanowiło procedury kontroli *ex ante* opierające się na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza kontrole *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W ramach kontroli *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2018 r. poziom błędów rezydualnego wynoszący 1,21% w przypadku projektów z 7PR i 1,11% w przypadku projektów z programu „Horyzont 2020” ⁽²⁸⁾.

Uwaga dotycząca innych kwestii

3.3.14. W 2017 i 2018 r. wskaźnik rotacji pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia był na wysokim poziomie, zarówno w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas określony, jak i pracowników kontraktowych. W przypadku pracowników zatrudnionych na czas określony wartość tego wskaźnika wzrosła gwałtownie w 2018 r. do niemal 17% w wyniku odejścia ze Wspólnego Przedsięwzięcia czterech specjalistów do spraw projektów. W 2018 r. prawie dwukrotnie częściej korzystano z usług pracowników tymczasowych.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.3.15. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽²⁸⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za 2018 r. (wersja wstępna), s. 99–100.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	Na koniec 2018 r. nie zakończono jeszcze procesu wprowadzania zmian we wspólnych narzędziach Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które to zmiany są niezbędne do przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.	Zrealizowane
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania, który został zatwierdzony przez radę zarządzającą Wspólnego Przedsięwzięcia w kwietniu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie. Część z nich została już zapoczątkowana, a pozostałe powinny zostać wdrożone w 2018 r. lub w następnym okresie programowania.	Zrealizowane

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Trybunału.

3.4. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych/ Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI)

Wprowadzenie

3.4.1. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w grudniu 2007 r. ⁽²⁹⁾ na okres 10 lat (Wspólne Przedsiębiorstwo IMI 1). W maju 2014 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające i przedłużyła czas trwania Wspólnego Przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych) do dnia 31 grudnia 2024 r. ⁽³⁰⁾ (Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2).

3.4.2. Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które zajmuje się badaniami i innowacjami w dziedzinie zdrowia. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję (DG RTD), i branża farmaceutyczna, reprezentowana przez Europejską Federację Producentów Leków i Stowarzyszeń Farmaceutycznych (EFPIA).

3.4.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽³¹⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	179,6	153,4
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	275,6	187,9
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	235,9	206,4
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	485,5	322,4
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	48	49

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.4.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽³²⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽³³⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. ustanawiające Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 38).

⁽³⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 557/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 54).

⁽³¹⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.imi.europa.eu.

⁽³²⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽³³⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń**Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.4.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń**Dochody****Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń**

3.4.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności**Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń**

3.4.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.4.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu IMI 1

3.4.9. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu IMI 1 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu IMI 1

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG RTD)	1 000,0	nd.	1 000,0	916,0	0,0	0,0	nd.	916,0
Członkowie z branży	1 000,0	nd.	1 000,0	21,9	633,3	80,6	nd.	735,8
Łącznie	2 000,0	nd.	2 000,0	937,9	633,3	80,6	nd.	1 651,8

(¹) Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.10. W przypadku budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. dostępnego dla projektów z 7PR poziom wykorzystania środków na płatności wyniósł 88%.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu IMI 2

3.4.11. W tabeli 3 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu IMI 2 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 3

Wkłady członków na rzecz programu IMI 2

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG RTD)	1 638,0	nd.	1 638,0	241,9	0,0	0,0	nd.	241,9
EFPIA	1 425,0	nd.	1 425,0	10,8	128,0	83,9	nd.	222,7
Partnerzy stowarzyszeni	0,0	nd.	0,0	2,7	2,5	0,0	nd.	5,2
Łącznie	3 063,0	nd.	3 063,0	255,4	130,5	83,9	nd.	469,8

(¹) Działania dodatkowe nie wchodzi w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.12. W przypadku budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. dostępnego dla projektów z programu „Horyzont 2020” poziom wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniósł odpowiednio 100% i 87%.

3.4.13. Pod koniec 2018 r. niewykorzystane środki na płatności przeniesione z poprzednich lat wyniosły 56,1 mln euro, w związku z czym w grudniu 2018 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia przyjęła budżet korygujący w celu zmniejszenia o 36,3 mln euro kwoty nowych środków na płatności przewidzianych na ten rok (³⁴). Sytuacja w tym zakresie poprawiła się wprawdzie w porównaniu z poprzednim rokiem za sprawą realizacji przez IMI szeregu działań naprawczych, lecz nadal nie wyeliminowano niedociągnięć w planowaniu i monitorowaniu zapotrzebowania na nowe środki na płatności.

Uwaga dotycząca mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.4.14. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza audyty *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W następstwie audytów *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2018 r. poziom błędów rezydualnego wynoszący 0,87% w przypadku 7PR i 0,67% w przypadku programu „Horyzont 2020” (³⁵).

Inne kwestie

3.4.15. W 2018 r. wskaźnik rotacji pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia był na wysokim poziomie, a jego średnia wartość wyniosła około 21%. W przypadku pracowników kontraktowych wskaźnik ten był szczególnie wysoki i osiągnął w przybliżeniu 60%. Sytuacja uległa pogorszeniu z powodu długoterminowych zwolnień lekarskich w przypadku ośmiu pracowników, z których czterech poszło na zwolnienie w 2018 r. W rezultacie w 2018 r. sytuacja była stabilna tylko w przypadku połowy pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia, co podwyższyło ryzyko, że cele operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia nie zostaną osiągnięte zgodnie z zamierzeniami. W celu sprostania trudnej sytuacji kadrowej w 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło pracowników tymczasowych, którzy stanowili 9,6% łącznej liczby personelu.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.4.16. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

(³⁴) Trzeci budżet korygujący na 2018 r. przyjęty 5 grudnia 2018 r.

(³⁵) Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia IMI 2 za 2018 r., s. 107–108.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	Do końca 2017 r. Wspólne Centrum Wsparcia nie przeprowadziło określonych działań w zakresie opracowywania narzędzi zarządzania dotacjami i ich monitorowania w ramach programu „Horyzont 2020”, by móc zaspokoić potrzeby Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczące sprawozdawczości i przetwarzania w odniesieniu do wkładów niepieniężnych.	Zrealizowane
2017	Pod koniec 2017 r. niewykorzystane środki na płatności z poprzednich lat wyniosły 78,7 mln euro. W rezultacie w lipcu 2017 r. Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia postanowiła zmniejszyć kwotę nowych środków na płatności tytułem wydatków operacyjnych przewidzianych na ten rok o 56 mln euro, a w listopadzie 2017 r. podjęła decyzję o zmniejszeniu skumulowanych niewykorzystanych środków na płatności z lat poprzednich o 25,8 mln. Sytuacja ta pokazuje, że w minionych latach występowały niedociągnięcia w planowaniu i monitorowaniu zapotrzebowania na nowe środki na płatności.	W trakcie realizacji
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą w listopadzie 2017 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie. Część z nich została już zapoczątkowana, większość powinna zostać wdrożona w 2018 r. i 2019 r., a niewielka ich liczba zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania.	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Trybunału.

3.5. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych/Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 (FCH)

Wprowadzenie

3.5.1. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2008 r. na okres do 31 grudnia 2017 r. (Wspólne Przedsiębiorstwo FCH 1) ⁽³⁶⁾. W maju 2014 r. Rada zmieniła pierwotne rozporządzenie i wydłużyła czas trwania Wspólnego Przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2) do dnia 31 grudnia 2024 r. (Wspólne Przedsięwzięcie FCH 2) ⁽³⁷⁾.

3.5.2. Wspólne Przedsięwzięcie FCH 2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które działa w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, zrzeszenie branżowe (Hydrogen Europe) oraz zrzeszenie podmiotów badawczych (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽³⁸⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	102,4	179,4
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	79,8	98,5
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	126,5	198,6
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	85,5	127,8
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	27	26

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.5.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽³⁹⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁴⁰⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽³⁶⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 521/2008 z dnia 30 maja 2008 r. ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych (Dz.U. L 153 z 12.6.2008, s. 1).

⁽³⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 559/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 108).

⁽³⁸⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.fch.europa.eu.

⁽³⁹⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁴⁰⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń**Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.5.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń**Dochody****Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń**

3.5.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności**Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń**

3.5.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.5.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu FCH 1

3.5.9. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu FCH 1 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu FCH 1

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG RTD)	470,0	nd.	470,0	402,2	19,1	0,0	nd.	421,3
Członkowie z branży	470,0	nd.	470,0	17,9	420,0	4,6	nd.	442,5
Łącznie	940,0	nd.	940,0	420,1	439,1	4,6	nd.	863,8

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.10. W przypadku budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. dostępnego dla projektów z 7PR poziom wykorzystania środków na płatności wyniósł 79,6% z powodu opóźnionego przedkładania wniosków o płatność na rzecz projektów z 7PR będących w trakcie realizacji.

Uwaga dotycząca wykonania budżetu programu FCH 2

3.5.11. W tabeli 3 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz programu FCH 2 według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 3

Wkłady członków na rzecz programu FCH 2

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG RTD)	665,0	0,0	665,0	318,8	0,0	0,0	0,0	318,8
Członkowie z branży	95,0	285,0	380,0	3,6	1,8	7,7	636,3	649,4
Łącznie	760,0	285,0	1 045,0	322,4	1,8	7,7	636,3	968,2

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzi w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.12. Niski poziom wkładów niepieniężnych przekazanych przez członków z branży jest spowodowany tym, że Wspólne Przedsięwzięcie zatwierdza je wraz z końcowymi zestawieniami poniesionych wydatków. W związku z tym większość zadeklarowanych wkładów niepieniężnych zostanie zatwierdzona na późniejszym etapie programu „Horyzont 2020”, w momencie dokonywania płatności końcowych na rzecz projektów i wydawania świadectw kontroli sprawozdań finansowych.

3.5.13. W przypadku budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. dostępnego dla projektów z programu „Horyzont 2020” poziom wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniósł odpowiednio 95,8% i 84,4%.

Uwagi dotyczące mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.5.14. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza audyty *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji.

3.5.15. W następstwie audytów *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2018 r. poziom błędu rezydualnego wynoszący 1,10% w przypadku 7PR i 0,46% w przypadku programu „Horyzont 2020” ⁽⁴¹⁾.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.5.16. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽⁴¹⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia FCH 2 za 2018 r., s. 89.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą FCH 2 w marcu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie. Część z nich została już zapoczątkowana, większość powinna zostać wdrożona w 2018 r. i 2019 r., a niewielka ich liczba zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania.	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Trybunału.

3.6. Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (ECSEL)

Wprowadzenie

3.6.1. Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2014 r. ⁽⁴²⁾ na okres do 31 grudnia 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwa ENIAC i ARTEMIS, które zakończyły działalność 26 czerwca 2014 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 27 czerwca 2014 r.

3.6.2. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań dotyczących nanoelektroniki i systemów wbudowanych. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska (UE) reprezentowana przez Komisję (DG CONNECT), państwa uczestniczące we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL ⁽⁴³⁾ oraz trzy stowarzyszenia z branży (AENEAS, ARTEMISIA i EPoSS) reprezentujące przedsiębiorstwa i organizacje badawcze działające w obszarze systemów wbudowanych i cyberfizycznych, integracji systemów inteligentnych oraz mikro- i nanotechnologii.

3.6.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽⁴⁴⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	290,1	287,7
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	187,3	177,3
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	310,6	290,1
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	194,2	183,9
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	30	30

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.6.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁴⁵⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁴⁶⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 561/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 152).

⁽⁴³⁾ Austria, Belgia, Bułgaria, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Izrael, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niderlandy, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, Węgry, Włochy i Zjednoczone Królestwo.

⁽⁴⁴⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.ecsel.eu.

⁽⁴⁵⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁴⁶⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń**Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.6.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń**Dochody****Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń**

3.6.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności**Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń**

3.6.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.6.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące wykonania budżetu w ramach 7PR

3.6.9. Na koniec 2018 r. UE przekazała z 7PR środki w kwocie 637,6 mln euro na dofinansowanie działań realizowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL w ramach 7PR (przejętych od Wspólnych Przedsiębiorstw ARTEMIS i ENIAC) i dodatkowo środki w wysokości 17,9 mln euro w celu dofinansowania związanych z nimi kosztów administracyjnych. Skumulowane zobowiązania zaciągnięte tytułem działań operacyjnych w ramach 7PR wyniosły 606 mln euro (ARTEMIS – 172 mln euro i ENIAC – 434 mln euro). Związane z nimi płatności sięgnęły 529 mln euro (ARTEMIS – 156 mln euro i ENIAC – 373 mln euro). W związku z tym, że program został zamknięty z końcem 2017 r., istnieje ryzyko, że zasoby przeznaczone na jego rzecz nie zostaną w pełni wykorzystane.

3.6.10. Wskaźnik wykorzystania dostępnych w 2018 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia środków na płatności w kwocie 98 mln euro przeznaczonych na projekty z 7PR wyniósł 42%. Tak niski poziom wykorzystania środków był w dużej mierze spowodowany opóźnieniami w wydawaniu przez krajowe organy finansujące (KOF) świadectw zakończenia projektu w przypadku działań w ramach 7PR będących w trakcie realizacji.

Uwagi dotyczące wykonania budżetu programu „Horyzont 2020”

3.6.11. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu ECSEL w ramach programu „Horyzont 2020”

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				Łącznie
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	
UE (DG CNECT)	1 185,0	nd.	1 185,0	512,0	0,0	0,0	nd.	512,0
Członkowie z branży	1 657,5	nd.	1 657,5	11,3	0,0	694,1	nd.	705,4
Łącznie	2 842,5	nd.	2 842,5	523,3	0,0	694,1	nd.	1 217,4

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.6.12. Od 30 państw uczestniczących we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL wymaga się wniesienia wkładów finansowych w wysokości co najmniej 1 170 mln euro na poczet działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL ⁽⁴⁷⁾. Według stanu na koniec 2018 r. państwa uczestniczące, które wzięły udział w zaproszeniach do składania wniosków w 2014, 2015, 2016 i 2017 r. – odpowiednio 19, 21, 24 i 18 państw – zaciągnęły zobowiązania na kwotę 564 mln euro i dokonały płatności w wysokości 178 mln euro (co stanowi 15% łącznej kwoty wymaganych wkładów). Niezależnie od wczesnego etapu realizacji projektów w ramach programu „Horyzont 2020” niski poziom wkładów państw uczestniczących związany jest z faktem, że niektóre z tych państw rejestrują poniesione koszty i zgłaszają je do Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL dopiero po ukończeniu wspieranych przez siebie projektów w ramach programu „Horyzont 2020”.

3.6.13. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL jest w stanie obliczyć faktyczną wartość wkładów niepieniężnych wniesionych przez członków z branży dopiero po zatwierdzeniu wkładów państw uczestniczących na zakończenie programu.

3.6.14. W przypadku budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2018 r. dostępnego dla projektów z programu „Horyzont 2020” poziom wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniósł odpowiednio 100% i 72%. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności w przypadku programu „Horyzont 2020” obniżył się ze względu na dodatkowy wkład w wysokości 20 mln euro przekazany na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL w grudniu 2018 r.

Uwagi dotyczące mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.6.15. Umowy administracyjne zawarte przez Wspólne Przedsiębiorstwa ARTEMIS i ENIAC z KOF obowiązywały nadal po połączeniu tych przedsiębiorstw we Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL. Zgodnie z tymi umowami strategie kontroli *ex post* Wspólnych Przedsiębiorstw ARTEMIS i ENIAC w znacznym stopniu polegały na przeprowadzanych przez KOF audytach zestawień wydatków poniesionych w ramach projektów ⁽⁴⁸⁾. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL podjęło działania w celu oceny audytów *ex post* przeprowadzanych przez KOF i uzyskało od KOF pisemne oświadczenia, że stosowanie procedur krajowych daje wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości transakcji. Znaczące zróżnicowanie metod i procedur stosowanych przez KOF uniemożliwia jednak Wspólnemu Przedsięwzięciu ECSEL obliczenie jednego wiarygodnego ważonego poziomu błędów bądź poziomu błędów rezydualnego w odniesieniu do płatności w ramach 7PR.

3.6.16. W 2018 r. w przypadku projektów realizowanych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL dokonało płatności na kwotę 41 mln euro (w 2017 r. – 76,4 mln euro), co stanowiło 22% (w 2017 r. – 32%) łącznych płatności tytułem wydatków operacyjnych dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2018 r. Trybunał zastosował w odniesieniu do tych płatności poziom błędów rezydualnego ustalony przez DG RTD dla całego programu 7PR, który na koniec 2018 r. wyniósł 3,36%.

3.6.17. Z kolei w przypadku płatności dokonywanych w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji ⁽⁴⁹⁾. W następstwie audytów *ex post* na koniec 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie obliczyło, że poziom błędów rezydualnego wyniósł 1,15%.

3.6.18. W 2018 r. dokonano – bez niezbędnych dokumentów poświadczających – płatności końcowej w ramach realizacji umowy o gwarantowanym poziomie usług zawartej z jednym z trzech członków będących stowarzyszeniami z branży na świadczenie usług komunikacyjnych i usług z zakresu organizacji imprez.

3.6.19. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie wykryło, że przed utworzeniem Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL członek z branży (AENEAS) nie dokonał na rzecz Wspólnego Przedsiębiorstwa ENIAC wpłaty wkładów finansowych na pokrycie kosztów administracyjnych w wysokości ponad 1 mln euro. Aby zaradzić brakowi środków na wydatki administracyjne, Wspólne Przedsięwzięcie uzyskało od członków zaliczkowy wkład pieniężny w wysokości 1 mln euro, przy czym 320 000 euro pochodziło od Komisji, a 680 000 euro – od członków z branży. Wspólne Przedsięwzięcie powinno niezwłocznie wystawić notę debetową.

Uwaga dotycząca innych kwestii

3.6.20. Wprawdzie ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL została ukończona zgodnie z harmonogramem ściśle określonym w jego ramach prawnych, nie wniosła ona jednak dużej wartości dodanej do procesu decyzyjnego Wspólnego Przedsięwzięcia, gdyż znajduje się ono na stosunkowo wczesnym etapie działalności.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.6.21. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽⁴⁷⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 561/2014.

⁽⁴⁸⁾ Zgodnie ze strategiami kontroli *ex post* przyjętymi przez Wspólne Przedsiębiorstwo ARTEMIS i Wspólne Przedsiębiorstwo ENIAC Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL przynajmniej raz do roku musi ocenić, czy informacje uzyskane od państw członkowskich dają wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości dokonanych transakcji.

⁽⁴⁹⁾ Art. 13 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) nr 561/2014.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2015	<p>Zgodnie z regulaminem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia budżet powinien być wykonany w oparciu o skuteczne i wydajne standardy kontroli wewnętrznej, obejmujące zapobieganie nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, a także ich wykrywanie, korygowanie i podejmowanie działań następczych.</p> <p>W wyniku przyjęcia przez Komisję strategii zwalczania nadużyć finansowych w czerwcu 2011 r. pierwsza wspólna strategia zwalczania nadużyć finansowych w zakresie badań została przyjęta w lipcu 2012 r., a w marcu 2015 r. została uaktualniona tak, aby uwzględniać zmiany wprowadzone programem „Horyzont 2020”. Strategia zwalczania nadużyć finansowych w dziedzinie badań obejmuje plan działania, który ma zostać zrealizowany przez wspólne przedsięwzięcia badawcze.</p> <p>We Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL wprowadzono już procedury kontroli wewnętrznej w celu uzyskiwania wystarczającej pewności w zakresie zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom (kontrola <i>ex ante</i> w zakresie płatności, polityka na rzecz unikania konfliktu interesów oraz kontrola <i>ex post</i> dotyczące beneficjentów otrzymujących dotacje). Plan Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL dotyczący zwalczania nadużyć finansowych został przyjęty w dniu 11 listopada 2016 r. i jest w trakcie realizacji.</p>	Zrealizowane
2016	<p>Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL przyjęło zasady dotyczące zapobiegania konfliktom interesów oraz zarządzania nimi w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z jego strukturą zarządzania. Nie przestrzegało ono jednak konsekwentnie wymogów określonych w decyzji Rady Zarządzającej GB.2015.41.</p>	Zrealizowane
2017	<p>W 2017 r. Trybunał zaobserwował poważne uchybienia w zarządzaniu procedurami udzielania zamówień na usługi administracyjne (np. wybór nieodpowiednich procedur udzielenia zamówienia; niepełne określenie usług, które miały być świadczone; podpisanie aneksów z opóźnieniem).</p>	W trakcie realizacji
2017	<p>W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie udokumentowało w odpowiedni sposób w swoim rejestrze odstępstw przypadków obchodzenia kontroli przez kierownictwo ani odstępstw od przyjętych procesów i procedur. Taka sytuacja negatywnie wpływa na zdolności kierownictwa do zapewnienia skuteczności procesów kontroli wewnętrznej i szybkiego eliminowania niedociągnięć proceduralnych.</p>	Zrealizowane
2017	<p>W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania przyjęty przez Radę Zarządzającą w kwietniu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie. Część z nich została już zrealizowana, większość powinna zostać wdrożona w 2019 r., a niektóre z nich zostały uznane za wykraczające poza zakres działalności Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Trybunału.

3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI)

Wprowadzenie

3.7.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2014 r. ⁽⁵⁰⁾ na okres 10 lat i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 26 października 2015 r.

3.7.2. Wspólne Przedsięwzięcie BBI jest partnerstwem publiczno-prywatnym w sektorze bioprzemysłu. Jego członkami założycielami są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, i partnerzy branżowi reprezentowani przez Konsorcjum Bioprzemysłu (BIC).

3.7.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽⁵¹⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	91,6	88,9
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	119,5	86,3
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	118,1	91,6
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	120,9	92,9
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	18	21

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.7.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁵²⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁵³⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.7.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁽⁵⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 560/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 130).

⁽⁵¹⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.bbi-europe.eu.

⁽⁵²⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁵³⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.7.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.7.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.7.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Wiarygodność rozliczeń

3.7.9. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie BBI przeprowadziło przegląd mający na celu aktualizację przysługującego jednostkom składowym Konsorcjum Bioprzemysłu statusu członka, który stanowi główną podstawę do zatwierdzania i uznawania wkładów niepieniężnych członków z branży wnoszonych na poczet działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Przegląd ten należy do dobrych praktyk i powinien być przeprowadzany regularnie.

Uwagi dotyczące wykonania budżetu programu „Horyzont 2020”

3.7.10. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz działań BBI

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	Łącznie
UE (DG RTD)	975,0	0,0	975,0	264,6	0,0	0,0	0,0	264,6
Członkowie z branży	975,0	1 755,0	2 730,0	9,1	12,1	36,8	699,9	757,9
Łącznie	1 950,0	1 755,0	3 705,0	273,7	12,1	36,8	699,9	1 022,5

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzi w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.11. Do końca 2018 r. z wkładów pieniężnych, które miały wynieść co najmniej 182,5 mln euro ⁽⁵⁴⁾, wpłacono zaledwie 0,8 mln euro. Rozporządzenie ustanawiające BBI ⁽⁵⁵⁾ zostało wprawdzie zmienione w celu umożliwienia członkom z branży przekazywania wkładów pieniężnych również na poziomie projektów, istnieje jednak duże ryzyko, że nie zdołają oni przekazać minimalnej kwoty wkładów pieniężnych na działalność operacyjną przed końcem programu BBI. W rezultacie pod koniec 2018 r. Komisja (DG RTD) podjęła decyzję o zmniejszeniu budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2020 r., mającego wynosić 205 mln euro, o 140 mln euro ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵⁴⁾ Art. 12 ust. 4 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia BBI (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 560/2014).

⁽⁵⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/121 z dnia 23 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 560/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu (Dz.U. L 22 z 26.1.2018, s. 1).

⁽⁵⁶⁾ Kwota ta uwzględnia zapowiedziane na 2017 r. zawieszenie środków budżetowych w wysokości 50 mln euro i zawieszenie środków budżetowych na 2018 r. w wysokości 20 mln euro.

3.7.12. Wskaźniki wykorzystania dostępnych na 2018 r. środków na zobowiązania i środków na płatności wynosiły odpowiednio 99% i 71%. Większość płatności dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie stanowiły płatności zaliczkowe na rzecz umów o udzielenie dotacji zawartych w wyniku zaproszenia do składania wniosków z 2017 r. oraz płatności okresowe na rzecz projektów z poprzednich zaproszeń do składania wniosków. Niższy poziom wykorzystania środków na płatności był spowodowany przede wszystkim opóźnieniami w publikacji niektórych okresowych sprawozdań i znacznie niższą wartością wydatków zadeklarowanych w zestawieniach poniesionych wydatków niż kwoty zatwierdzone w umowach o udzielenie dotacji.

Uwagi dotyczące mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.7.13. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. Sytuacja na koniec 2018 r. świadczy o tym, że Wspólne Przedsięwzięcie w dużej mierze wdrożyło standardy kontroli wewnętrznej.

3.7.14. Wspólna Służba Audytu Komisji jest odpowiedzialna za audyty *ex post* zestawień wydatków poniesionych w ramach projektów z programu „Horyzont 2020”. Na podstawie wyników audytów *ex post* pod koniec 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie podało, że poziom błędu rezydualnego w odniesieniu do tych projektów wynosił 0,01% ⁽⁵⁷⁾.

Uwaga dotycząca należytego zarządzania finansami i wyników

3.7.15. Ze względu na przyjętą koncepcję zaproszenia do składania wniosków z 2018 r. i sposób zarządzania systemem klasyfikacji wniosków nie przydzielono finansowania w ramach jednego z dwóch głównych tematów tego zaproszenia, mimo że w odniesieniu do obu tematów wpłynęły kwalifikujące się wnioski, które zostały wysoko ocenione.

Uwagi dotyczące innych kwestii

3.7.16. Wprawdzie ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia BBI została ukończona zgodnie z harmonogramem ściśle określonym w jego ramach prawnych, nie wniosła ona jednak dużej wartości dodanej do procesu decyzyjnego Wspólnego Przedsięwzięcia, gdyż znajduje się ono na stosunkowo wczesnym etapie działalności.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.7.17. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽⁵⁷⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia BBI za 2018 r., s. 185. Zgłoszony poziom błędu nie jest w pełni reprezentatywny, gdyż opiera się na dwóch pierwszych turach audytów *ex post*, które nie zostały jeszcze ukończone.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	Na koniec 2017 r. nie zakończono jeszcze procesu wprowadzania zmian we wspólnych narzędziach Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które to zmiany są niezbędne do przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.	Zrealizowane
2017	W wyniku zaproszenia do składania wniosków o dotacje z 2016 r. zagadnienia dotyczące działań w zakresie badań naukowych i innowacji podjęto jedynie w dość niewielkim zakresie. Wspomniane działania z łącznym budżetem w wysokości 50 mln euro obejmowały 12 zagadnień, z których każde było ukierunkowane na określone wyzwania wynikające z działań demonstracyjnych i wdrożeniowych dotyczących łańcucha wartości. Wszystkie kwalifikujące się wnioski oceniono pod kątem spełniania kryteriów oceny „Horyzont 2020” i sklasyfikowano do celów współfinansowania w ramach wspólnej linii budżetowej. Większość środków na dotacje została jednak przeznaczona na trzy spośród sześciu finansowanych zagadnień, a jednocześnie Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło zapewnić finansowania na rzecz sześciu pozostałych, mimo że w przypadku czterech z nich otrzymało wnioski kwalifikujące się do współfinansowania. Aby zagwarantować optymalne finansowanie najważniejszych zagadnień, Wspólne Przedsięwzięcie powinno rozważyć ograniczenie liczby wniosków w przeliczeniu na zagadnienie poprzez określenie w zaproszeniu orientacyjnego budżetu na każde z zagadnień.	Zrealizowane
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą w marcu 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie zasadniczo zaakceptowało zalecenia i przystąpiło już do realizacji pewnych działań, tak aby wyeliminować główne problemy poruszone w ocenie śródkresowej. Jak wynika z planu działania, większość działań podjętych w następstwie zaleceń powinna zostać zrealizowana w 2018 i 2019 r.	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.7.15. Po przeanalizowaniu wyników procesów oceny i przyznawania dotacji w związku z zaproszeniem z 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie BBI uznało, że lepszym rozwiązaniem będzie wprowadzenie specjalnych linii budżetowych dla niektórych zagadnień dotyczących działań w zakresie innowacji (najważniejszych działań) w celu zapewnienia większego zakresu finansowania. To podejście odzwierciedlono już w rocznym programie pracy Wspólnego Przedsięwzięcia BBI na 2019 r. dzięki korekcie tego programu z dnia 19 marca 2019 r.

3.8. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R)

Wprowadzenie

3.8.1. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w czerwcu 2014 r. ⁽⁵⁸⁾ na okres 10 lat i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 24 maja 2016 r.

3.8.2. Wspólne Przedsięwzięcie S2R jest partnerstwem publiczno-prywatnym w sektorze kolei. Jego członkami założycielami są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z sektora kolejowego (główne zainteresowane strony, w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze). Inne podmioty mogą uczestniczyć we Wspólnym Przedsięwzięciu jako członkowie stowarzyszeni.

3.8.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽⁵⁹⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	69,4	34,5
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	80,9	64,7
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	71,9	44,1
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	84,8	68,6
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	22	20

⁽¹⁾ Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

⁽²⁾ Personel obejmuje pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

OPINIA

3.8.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁶⁰⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁶¹⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.8.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁽⁵⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 642/2014 z dnia 16 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail (Dz.U. L 177 z 17.6.2014, s. 9).

⁽⁵⁹⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.shift2rail.org.

⁽⁶⁰⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁶¹⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.8.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.8.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.8.8. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące wykonania budżetu programu „Horyzont 2020”

3.8.9. W tabeli 2 przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia według stanu na koniec 2018 r.

Tabela 2

Wkłady członków na rzecz programu S2R

(w mln EUR)

Członkowie	Wkłady członków (wg rozporządzenia ustanawiającego)			Wkłady członków (stan na 31.12.2018)				
	Działania operacyjne	Działania dodatkowe ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Wkłady niepieniężne zatwierdzone	Wkłady niepieniężne niezatwierdzone	Wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych	Łącznie
UE (DG MOVE)	398,0	0,0	398,0	158,9	0,0	0,0	0,0	158,9
Członkowie z branży	350,0	120,0	470,0	6,5	21,7	63,7	160,4	252,3
Łącznie	748,0	120,0	868,0	165,4	21,7	63,7	160,4	411,2

⁽¹⁾ Działania dodatkowe nie wchodzą w zakres kontroli Trybunału.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.8.10. W 2018 r. wskaźniki wykorzystania dostępnych środków na zobowiązania i środków na płatności wynosiły odpowiednio 100% i 82,3%. Większość płatności dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2018 r. stanowiły płatności okresowe na rzecz projektów z programu „Horyzont 2020” wyłonionych w ramach zaproszeń do składania wniosków z 2015 i 2016 r., a także płatności zaliczkowe na rzecz projektów z programu „Horyzont 2020” wyłonionych w ramach zaproszenia do składania wniosków z 2018 r.

Uwagi dotyczące mechanizmów kontroli wewnętrznej

3.8.11. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. Sytuacja na koniec 2018 r. świadczy o tym, że Wspólne Przedsięwzięcie wdrożyło w znacznym stopniu standardy kontroli wewnętrznej, przy czym niektóre działania, takie jak przegląd modelu kluczowych wskaźników efektywności, mają zostać ukończone w 2019 r. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail usprawniło ponadto ramy zarządzania konfliktami interesów.

3.8.12. Wspólna Służba Audytu Komisji jest odpowiedzialna za audyty *ex post* płatności dokonanych w ramach projektów z programu „Horyzont 2020”. Na podstawie wyników audytów *ex post* dostępnych pod koniec 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie podało, że poziom błędu rezydualnego w odniesieniu do tych projektów wynosił 0,97% ⁽⁶²⁾.

Uwagi dotyczące należytego zarządzania finansami i wyników

3.8.13. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło pilotażowy projekt polegający na wystosowaniu zaproszenia do składania wniosków o udzielenie dotacji jedynie do swoich członków, wykorzystując system finansowania ryczałtowego. Orientacyjna wartość projektu pilotażowego wyniosła 134,1 mln euro (86,3% łącznego budżetu przeznaczanego na zaproszenie do składania wniosków z 2018 r.), a jego celem było ustalenie, jakie korzyści wynikają z takiego uproszczenia oraz czy finansowanie ryczałtowe jest wykonalne.

3.8.14. Eksperti finansowi uczestniczący w pracach na etapie oceny dotacji wykryli pewne istotne odchylenia w części finansowej wniosków w stosunku do historii finansowej beneficjentów. W ramach etapu przygotowawczego dotacji Wspólne Przedsięwzięcie przeanalizowało złożone przez beneficjentów wyjaśnienia dotyczące tych odchylenia i w stosownych przypadkach skorygowało kwotę płatności ryczałtowych. Aby zwiększyć wydajność i skuteczność systemu finansowania ryczałtowego, Wspólne Przedsięwzięcie powinno kontynuować działania na rzecz zapewnienia większej wiarygodności danych finansowych w swojej bazie danych beneficjentów i przedstawić ważne uwagi ekspertów finansowych w sprawozdaniu podsumowującym ocenę.

Uwagi dotyczące innych kwestii

3.8.15. W 2018 r. jeden z członków stowarzyszonych stał się w całości podmiotem zależnym, będącym własnością członka założyciela, lecz mimo to zachował status członka stowarzyszonego i głos w radzie zarządzającej. Tym samym członek założyciel, o którym mowa, był silniej reprezentowany w radzie zarządzającej. W obowiązujących ramach prawnych Wspólnego Przedsięwzięcia nie uwzględniono w wystarczającym stopniu kwestii przejęć przedsiębiorstw pomiędzy członkami z branży Wspólnego Przedsięwzięcia i ewentualnego wpływu tych przejęć na zrównoważoną reprezentację członków w radzie zarządzającej.

3.8.16. Wprawdzie ocena śródk okresowa Wspólnego Przedsięwzięcia S2R została ukończona zgodnie z harmonogramem ściśle określonym w jego ramach prawnych, nie wniosła ona jednak dużej wartości dodanej do procesu decyzyjnego Wspólnego Przedsięwzięcia, gdyż znajduje się ono na stosunkowo wczesnym etapie działalności.

3.8.17. Wskaźniki rotacji personelu w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia osiągały w ciągu ostatnich dwóch lat stosunkowo wysokie wartości, czego jedynym powodem była rotacja wśród pracowników kontraktowych. W celu sprostania trudnej sytuacji kadrowej Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło pracowników tymczasowych, którzy stanowili około 17% łącznej liczby personelu.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.8.18. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽⁶²⁾ Na dzień 31 grudnia 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie S2R mogło obliczyć poziom błędu w oparciu o cztery końcowe sprawozdania z audytów *ex post* (w tym jedno sprawozdanie dotyczyło audytu opartego na wynikach analizy ryzyka, a trzy pozostałe – audytów obejmujących reprezentatywną próbę dobraną przez Wspólne Przedsięwzięcie). Zob. roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia S2R za 2018 r., s. 120–122.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2017	Pod koniec 2017 r. niewykorzystane środki na płatności Wspólnego Przedsięwzięcia z poprzednich lat wyniosły ok. 7,6 mln euro. Ta sytuacja wskazuje na niedociągnięcia w planowaniu budżetu, lecz Wspólne Przedsięwzięcie nie jest w stanie w pełni kontrolować tego procesu.	Zrealizowane
2017	Sytuacja na koniec 2017 r. wskazywała, że w dużej mierze wdrożono większość istotnych standardów kontroli wewnętrznej, przy czym niektóre działania miały zostać zrealizowane w 2018 r.	W trakcie realizacji
2017	W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą 28 czerwca 2018 r. Nie wszystkie zalecenia sformułowane w ocenie śródkresowej zostaną wprawdzie uwzględnione w obecnym ramowym programie finansowym, lecz niektóre działania zawarte w planie działania zostały już podjęte, a pozostałe – stosownie do charakteru zaleceń i obowiązujących ram prawnych – mają zostać wdrożone w latach 2018–2020.	W trakcie realizacji

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.8.14. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail potwierdza, że wszystkie wnioski i zalecenia finansowych podmiotów oceniających były oparte na wiarygodnych danych finansowych, zostały starannie rozważone i skierowane indywidualnie do każdego beneficjenta (członka) przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji oraz zgodnie z decyzją Komisji C(2017) 7151 z dnia 27 października 2017 r. dotyczącą „upoważnienia do wykorzystania zwrotu na podstawie kwoty ryczałtowej za koszty kwalifikowalne działań w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji »Horyzont 2020« oraz programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018)».

Pierwsze doświadczenie związane z wdrażaniem dotacji opartych na zasadzie ryczałtowej wykazało obiecujące wyniki, jeśli chodzi o dalsze upraszczanie zasad finansowania i umożliwianie członkom Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail skoncentrowania się na aspekcie technicznym umowy o udzielenie dotacji oraz zapobieganie błędom finansowym i ich ograniczanie. Wspólne Przedsięwzięcie jest świadome, że przygotowanie i wdrożenie projektu pilotażowego opartego na kwocie ryczałtowej z natury podlega udoskonaleniom, jednak uważa, że ściśle przestrzegało wszystkich aspektów prawnych i finansowych decyzji Komisji. Należyte zarządzanie finansowe zaproszeniem do składania wniosków opartym na kwocie ryczałtowej zostanie zweryfikowane na późniejszym etapie podczas kontroli przeprowadzanych zgodnie z rozporządzeniem S2R. W trakcie etapu przygotowawczego umowy o udzielenie dotacji urzędnik zatwierdzający dopilnował, by wszystkie uwagi ekspertów, zarówno techniczne, jak i finansowe, zostały należycie uwzględnione. Biorąc pod uwagę zalecenie Trybunału, cały proces ulegnie dalszemu wzmocnieniu w zaproszeniu z 2019 r.

3.8.15. Ograniczenia rozporządzenia S2R zostały zidentyfikowane, chociaż należy zauważyć, że ramy prawne ustanowione dla Wspólnego Przedsięwzięcia S2R nie pozwalają na zwiększenie wpływu członków założycieli na proces podejmowania decyzji i ogólnego zarządzania. Uwagi Trybunału zostaną rozpatrzone przy okazji ewentualnych zmian do rozporządzenia S2R.

3.8.16. Uznano, że ocenę przeprowadzono na wczesnym etapie działalności Wspólnego Przedsięwzięcia S2R, jednak był to wymóg zgodny z rozporządzeniem S2R i ogólnie programem „Horyzont 2020”.

3.8.17. Główne przyczyny wysokiej rotacji personelu Wspólnego Przedsięwzięcia S2R leżą w strukturze planu zatrudnienia, którego Wspólne Przedsięwzięcie jest zobowiązane przestrzegać i który nie pozwala oferować równie korzystnych warunków kontraktowych, jak w przypadku innych organów i instytucji UE. Mimo to wdrożono niewiążące środki mające na celu zmniejszenie wysokiego stopnia rotacji. Sprawa będzie wymagała rozpatrzenia przez Komisję na późniejszym etapie.

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE DZIAŁAJĄCE W RAMACH EURATOMU

3.9. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)**Wprowadzenie**

3.9.1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER⁽⁶³⁾ i Rozwoju Energii Termojądrowej („Wspólne Przedsięwzięcie F4E”) zostało ustanowione w marcu 2007 r.⁽⁶⁴⁾ na okres 35 lat. Siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się w Barcelonie, podczas gdy główne instalacje do syntezy jądrowej miały zostać zbudowane w Cadarache we Francji.

3.9.2. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są: Euratom, reprezentowany przez Komisję Europejską, państwa członkowskie Euratomu oraz Szwajcaria, która zawarła z Euratomem umowę o współpracy.

3.9.3. W tabeli 1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia⁽⁶⁵⁾.

Tabela 1

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2018	2017
Budżet – środki na płatności (w mln EUR)	794,8	847,6
Budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR)	649,9	562
Dostępny budżet – środki na płatności (w mln EUR) ⁽¹⁾	847,4	864,9
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (w mln EUR) ⁽¹⁾	706,2	588,9
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	442	449

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie zapisane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, oraz dochody przeznaczone na określony cel.

(2) Personel obejmuje pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności**OPINIA**

3.9.4. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe⁽⁶⁶⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁽⁶⁷⁾ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2018 r.,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

*Wiarygodność rozliczeń***Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.9.5. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁽⁶³⁾ International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER) – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy.

⁽⁶⁴⁾ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

⁽⁶⁵⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.f4e.europa.eu.

⁽⁶⁶⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁶⁷⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.9.6. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.9.7. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienie uzupełniające

3.9.8. Nie podważając opinii wyrażonych powyżej, Trybunał pragnie zwrócić uwagę na następujące kwestie. W listopadzie 2016 r. Rada ITER⁽⁶⁸⁾ zatwierdziła nowe podstawowe założenia projektu ITER, zgodnie z którymi uzyskanie pierwszej plazmy⁽⁶⁹⁾ i rozpoczęcie etapu operacyjnego przewiduje się na 2025 r., natomiast zakończenie etapu budowy na 2035 r. W poprzednich założeniach z 2010 r. przewidywano, że etap budowy dobiegnie końca w 2020 r.⁽⁷⁰⁾ Uznaje się, że pod względem technicznym nowy termin jest najwcześniejszym terminem możliwym do dotrzymania⁽⁷¹⁾.

3.9.9. W następstwie ponownego obliczenia wkładu w etap budowy projektu Wspólne Przedsięwzięcie F4E zmieniło jego wartość na kwotę 12 mld euro (według wartości z 2008 r.), co stanowi wzrost w stosunku do kwoty 6,6 mld euro (według wartości z 2008 r.) zatwierdzonej przez Radę UE w 2010 r.⁽⁷²⁾ Przy szacowaniu tej kwoty nie wzięto pod uwagę nieprzewidzianych zdarzeń, mimo sugestii ze strony Komisji, by w harmonogramie uwzględnić potencjalne nieprzewidziane opóźnienia mogące wynieść do 24 miesięcy oraz możliwość wzrostu budżetu o 10–20%⁽⁷³⁾.

3.9.10. W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało Radę Europejską o swojej decyzji w sprawie wystąpienia z UE i z Euratomu. Może to wywrzeć istotny wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia F4E po 2020 r. i na projekt ITER.

3.9.11. W kwietniu 2018 r.⁽⁷⁴⁾ Rada UE upoważniła Komisję do zatwierdzenia nowych założeń ITER w imieniu Euratomu i potwierdziła swoje zobowiązanie do udostępnienia zasobów w ramach pułapów kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF), bez uszczerbku dla wszelkich późniejszych negocjacji WRF, w ramach których określone zostaną szczegóły przyszłego finansowania⁽⁷⁵⁾.

3.9.12. Choć podjęto właściwe kroki w celu usprawnienia zarządzania wkładem Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy i nadzoru nad tym wkładem, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu w stosunku do przyjętych obecnie założeń.

3.9.13. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem i finansami

3.9.14. Ostateczny budżet do wykonania na 2018 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 706,2 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 847,4 mln euro. Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 98,4% i 96,1%.

⁽⁶⁸⁾ 19. posiedzenie Rady ITER w dniach 16–17 listopada 2016 r. Rada ITER to organ zarządzający Międzynarodowej Organizacji ITER (ITER IO).

⁽⁶⁹⁾ Uzyskanie pierwszej plazmy stanowi etap budowy instalacji do przeprowadzania reakcji termojądrowych, który umożliwi testowanie podstawowych komponentów maszyny. Jest to jednocześnie moment, w którym rozpoczyna się etap operacyjny.

⁽⁷⁰⁾ COM(2010) 226 final z dnia 4.5.2010.

⁽⁷¹⁾ Jak wynika z piątej oceny rocznej przeprowadzonej przez niezależną grupę ds. przeglądu (31 października 2016 r.) i ze sprawozdania szefa zarządzania projektem Wspólnego Przedsięwzięcia F4E przedłożonego radzie zarządzającej w grudniu 2016 r.

⁽⁷²⁾ Konkluzje Rady z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania projektu ITER (nr ref. 11902/10).

⁽⁷³⁾ COM(2017) 319 final z dnia 14.6.2017 r. (wraz z dokumentem roboczym służb Komisji SWD(2017) 232 final z dnia 14.6.2017 r.), rozdział V „ITER – dalsze działania”.

⁽⁷⁴⁾ Kwota 6,6 mld euro (według wartości z 2008 r.) przyjęta przez Radę UE w 2010 r. stanowi obecnie limit wydatków Wspólnego Przedsięwzięcia do 2020 r.

⁽⁷⁵⁾ Rada Unii Europejskiej, 7881/18, 12 kwietnia 2018 r.

3.9.15. Z uwagi na poważne niedociągnięcia w procesie planowania budżetu na 2017 r. środki na płatności, które ostatecznie okazały się potrzebne w 2017 i 2018 r., znacznie przewyższyły poziom środków na płatności przewidziany w początkowych budżetach. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie potrzebowało dodatkowych środków na płatności w kwocie 160,7 mln euro (tj. o 25% więcej niż w początkowym budżecie na 2018 r. ⁽⁷⁶⁾).

3.9.16. W 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E dokonało płatności regulującej, w ramach której środki w kwocie 1 mln euro stanowiące zatwierdzone już i zweryfikowane płatności dotyczące kosztów wyjazdów służbowych pracowników zostały przeksięgowane z puli środków administracyjnych (rozdział 1.3 – Delegacje i wyjazdy służbowe) do operacyjnych (rozdział 3.4 – Inne wydatki operacyjne). Płatność regulująca stanowiła jednak naruszenie budżetowej zasady specyfikacji.

Uwagi dotyczące należytego zarządzania finansami i wyników

3.9.17. Podjęta przez dyrektora decyzja o zmianie miejsca pracy nowo zatrudnionego członka kadry kierowniczej wyższego szczebla z Barcelony na Cadarache nie została odpowiednio udokumentowana ⁽⁷⁷⁾, aby uzasadnić dodatkowe koszty wynagrodzenia ponoszone ze względu na konieczność zastosowania innego współczynnika korygującego ⁽⁷⁸⁾.

3.9.18. Pod koniec 2018 r. F4E nadal stosowało system kredytowy ITER jako podstawę do monitorowania postępów w realizacji projektu, mimo że eksperci zewnętrzni wyznaczeni przez radę zarządzającą F4E zalecili w szeregu kolejnych ocen rocznych, aby wprowadzić system zarządzania wartością wypracowaną, który ukazywałby postępy techniczne lub fizyczne w połączeniu z poniesionymi w związku z nimi kosztami i wydatkami. W 2018 r. eksperci ponownie zaznaczyli, że kluczowa zaleta posiadania systemu zarządzania wartością wypracowaną polega na tym, iż umożliwia on dokonanie przejrzystego pomiaru osiągnięć ⁽⁷⁹⁾, a także po raz kolejny zwrócili się o wdrożenie systemu pomiaru wyników powiązanego z postęпами finansowymi i technicznymi, a nie z punktami kredytowymi ITER. W rezultacie rada zarządzająca powołała wewnętrzną grupę *ad hoc*, której powierzyła zadanie dokonania przeglądu sprawozdawczości F4E w zakresie wyników.

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.9.19. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w załączniku.

⁽⁷⁶⁾ Początkowy budżet Wspólnego Przedsięwzięcia F4E na 2018 r. zatwierdzony przez radę zarządzającą w dniu 1 grudnia 2017 r. wynosił 634,1 mln euro.

⁽⁷⁷⁾ W grudniu 2018 r. rada zarządzająca zwróciła uwagę na fakt, że Wspólne Przedsięwzięcie F4E powinno ściślej monitorować koszty administracyjne, zgodnie z wezwaniem Rady do ograniczania kosztów w konkluzjach Rady z dnia 12 kwietnia 2018 r. (Rada Unii Europejskiej, 7881/18).

⁽⁷⁸⁾ Współczynnik korygujący jest na poziomie 91,7% w Barcelonie, natomiast w Cadarache wynosi 116,7%.

⁽⁷⁹⁾ Siódma ocena roczna przeprowadzona przez niezależną grupę ds. przeglądu (30 listopada 2018 r.).

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Status działań naprawczych (zrealizowane/w trakcie realizacji/niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2015	Tabela i dane zawarte w dziale 4.3.1.1 informacji dodatkowych do sprawozdania finansowego zatytułowanym „Ustalenia w sprawie zamówień ITER podpisanych z Międzynarodową Organizacją ITER” przedstawiają zamówienia podpisane (kolumna 3) i zamówienia, na które do tej pory przekazano środki (kolumna 4). W tabeli nie przedstawiono jednak informacji o faktycznym stanie zaawansowania robót w toku. W sprawozdaniu finansowym za 2015 r. Wspólne Przedsięwzięcie uzupełniło te informacje o szacunkowe określenie postępów prac, biorąc pod uwagę łączną wartość wydatków w ramach umów zawartych w następstwie zamówień, oraz o schemat wskazujący osiągnięcie celów pośrednich w odniesieniu do każdego ustalenia w sprawie zamówień podpisanego z ITER IO.	Zrealizowane
2015	Trwają rozmowy z ITER IO na temat systemu służącego do przekazywania informacji na temat stopnia realizacji działań (zarządzanie wartością wypracowaną). Jego celem byłaby poprawa dystrybucji celów pośrednich dotyczących środków finansowych w czasie obowiązywania ustalenia w sprawie zamówienia.	Zrealizowane
2015	W 2015 r. procedury negocjacyjne stanowiły 45% spośród 84 postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne (w 2014 r. było to 58%). Wspólne Przedsięwzięcie ograniczyło wprawdzie w 2015 r. odsetek procedur negocjacyjnych, lecz niezbędne jest poczynienie dalszych kroków w celu zwiększenia konkurencyjnego charakteru postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne. W przypadku dotacji średnia liczba otrzymanych wniosków wyniosła tylko 1,4 na zaproszenie. Wynik przeglądu: W 2017 r. procedury negocjacyjne nadal stanowiły 47% spośród 47 postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne (w 2016 r. było to 45%). W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie podjęło wprawdzie inicjatywy służące ograniczeniu odsetka procedur negocjacyjnych, lecz niezbędne jest podjęcie wysiłków w celu zwiększenia konkurencyjnego charakteru postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne. W przypadku dotacji średnia liczba otrzymanych wniosków wyniosła tylko 1 wniosek na zaproszenie.	Nie dotyczy/brak danych
2015	W dniu 27 czerwca 2013 r. rada zarządzająca przyjęła decyzję w sprawie realizacji polityki przemysłowej Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz jego polityki w zakresie praw własności intelektualnej i rozpowszechniania informacji. Obecnie przeprowadzana jest ocena oddziaływania tych strategii.	Zrealizowane
2016	W czerwcu 2015 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia F4E przyjęła strategię zwalczania nadużyć finansowych i odnośny plan działania. Większość działań została zrealizowana w 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie ustanowiło jednak konkretnego mechanizmu w celu usprawnienia monitorowania swoich działań związanych z postępowaniami o udzielenie zamówienia, a w szczególności dotyczących oceny ryzyka oraz etapów postępowania takich jak ocena, negocjacje, udzielanie zamówienia.	Zrealizowane
2017	Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie podejmowało w sposób konsekwentny działań następczych w związku z deklaracjami interesów kadry kierowniczej wyższego szczebla.	Zrealizowane
2017	Poważne uchybienia w strategiach komunikacji wewnętrznej spowodowały, że właściwe informacje dotyczące szacowanych kosztów etapu likwidacji nie zostały rozpowszechnione w ramach organizacji. W rezultacie Wspólne Przedsięwzięcie nie ujęło rezerwy na tego rodzaju zobowiązanie w sprawozdaniach finansowych za poprzednie lata.	Zrealizowane

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.9.15. F4E pragnie podkreślić, że choć niedociągnięcia w procesie planowania budżetowego wystąpiły w budżecie na 2017 r., a niedobór środków na płatności w 2018 r. był kontynuacją tej sytuacji, to zostało to skorygowane w budżecie na 2019 r.

F4E wyraża wdzięczność Euratomowi za dodatkowy wkład w budżet na 2018 r. umożliwiający należyte i sprawiedliwe zarządzanie środkami pieniężnymi przez cały rok. F4E pragnie również poinformować, że brak środków na płatności nie miałby żadnego wpływu na ryzyko ewentualnego niewywiązania się ze zobowiązań F4E wynikających z art. 11 rozporządzenia finansowego F4E, ponieważ organizacji ITER zapłacono 137 mln EUR jako zaliczkę na poczet wkładu pieniężnego na 2019 r.

System prognozowania płatności został całkowicie zmieniony i zintegrowany z nowym narzędziem zarządzania finansami ECOSYS, co wraz z nową strukturą organizacyjną wzmacniającą interakcje między zespołami projektowymi a Działem ds. Zamówień zarządzającym umowami, zapewnia prawidłowe planowanie budżetowe, które już zastosowano w określeniu dochodów w budżecie na 2019 r.

3.9.16. F4E uważa, że dokonanie płatności regulującej opiewającej na kwotę globalną oraz pozycje niezróżnicowane nie stanowiło ze względu na postrzegany brak przejrzystości optymalnego narzędzia do ujęcia wydatków w rozdziale 3.4.

W duchu poprawionej przejrzystości i ciągłego ulepszania w ciągu 2019 r. Wydział Handlowy:

- najpierw ulepszy narzędzie zarządzania delegacjami, tak aby koszt delegacji uznanych za związane z projektami mógł być bezpośrednio ujęty w rozdziale 3,
- objaśni opisy w ramach rozdziału 3.4 w uwagach budżetowych,
- do ostatecznego rocznego sprawozdania za 2018 r. doda opis wydatków poniesionych w ramach rozdziału B034-Inne wydatki (operacyjne) w budżecie, w tym delegacji, w celu podkreślenia tej zmiany w metodzie budżetowania,
- sporządzi zbiór zasad określających to, co należy uznawać za związane z projektami, czyli delegacje operacyjne, które ujmują się w rozdziale 3 oraz to, czym są delegacje administracyjne, które wchodzi w zakres rozdziału 1,
- dokona przeglądu procesów F4E dotyczących zobowiązań i płatności pod kątem administracyjnego charakteru niektórych pozycji ujętych w operacyjnym rozdziale 3.4,
- opracuje specjalne sprawozdanie nt. stosowania rozdziału 3.4.

3.9.17. F4E przyznaje, że decyzja o zmianie miejsca zatrudnienia kluczowego członka kadry kierowniczej z Barcelony na Cadarache nie była odpowiednio udokumentowana, ponieważ w gestii organu powołującego leżało wybranie miejsca zatrudnienia stosownie do potrzeb projektowych, jak opisano i ogłoszono w ogłoszeniu o naborze.

W tym czasie F4E miało problemy z projektem dotyczącym zwojów pól poloidalnych opiewającym na 200 mln EUR, który stanowił poważne ryzyko dla pierwszej plazmy ITER z potencjalnym ryzykiem kosztowym.

Dlatego też dyrektor postanowił poprosić wybranego kandydata o natychmiastowe rozpoczęcie pracy w Cadarache, aby poświęcić maksimum uwagi kryzysowi związanemu z polami poloidalnymi, w tym o fizyczną obecność na miejscu w celu uspokojenia zarówno pracowników F4E, jak i jego partnerów przemysłowych.

3.9.18. F4E w szerokim zakresie współpracuje z grupą *ad hoc* powołaną przez radę zarządzającą. Grupa *ad hoc* wysunęła wniosek dotyczący nowego systemu zarządzania wartością wypracowaną. Wniosek ten zaleciło prezydium i zatwierdziła rada zarządzająca F4E w kwietniu 2019 r. Ten nowy, bardziej aktualny system zarządzania wartością wypracowaną:

- śledzi postępy w zakresie wnoszenia wkładów niepieniężnych F4E,
- zapewnia wskaźniki wydajności w zakresie wykonania harmonogramu,
- stosuje bardziej szczegółowy podział kredytu na części, aby lepiej monitorować postępy,
- łączy i porównuje poniesione wydatki z poczynionymi postęпами.

F4E wprowadziło system zarządzania wartością wypracowaną w oparciu o wniosek grupy *ad hoc*, którego wyniki są obecnie przedstawiane radzie zarządzającej.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy Alex BRENNINKMEIJER, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 24 września 2019 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes
